

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS
HRVATSKOG
PLANINARSKOG
SAVEZA

GODIŠTE 95

TRAVANJ
2003
4

IZDAVAČ:
HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ
KOZARČEVA 22, 10000 ZAGREB
 TEL./FAX: 01/48 24 142
 TEL. 01/48 23 624
 E-MAIL: hps@zg.tel.hr
 www: hps.inet.hr

E-MAIL UREDNIŠTVA:
hrvatski.planinar@vip.hr

UREDNIK:
ALAN ČAPLAR
Sv. MATEJA 7, 10010 ZAGREB
 TEL. 091/51 41 740
 TEL./FAX: 01/66 88 512
 E-MAIL: caplar@vip.hr

UREDNIČKI ODBOR:
DAMIR BAJS
DARKO BERLJAK
VLADO BOŽIĆ
TOMISLAV ČANIĆ
MR. DARKO DOMIŠLJANOVIĆ
VESNA HOLJEVAC
FARUK ISLAMOVIĆ
ZDENKO KRISTIJAN
ŽELJKA LISAK
PROF. KRUNOSLAV MILAS
PROF. DR. ŽELJKO POLJAK

TISAK:
 »EKOLOŠKI GLASNIK«
 DONJA LOMNICA

Travanj 2003
 April 2003

Broj 4
 Number 4

Godište 95
 Volume 95

SADRŽAJ

Vlado Božić	Tragom stare fotografije u baranjsko podzemlje .	97
Aleksandar Gospić ..	Zimski uspon na Dinaru.....	101
Nataša Smolić	Bura nad Paklenicom	104
Vesna Holjevac	Prekrasna je zima u Samoborskom gorju ..	106
Milan Kaučić.....	Na početku Papuka ili na kraju Krndije.....	108
Karmen Branović ..	Zalutala jesen...	110
Andelko Hrženjak ..	Priječenje Aconcague.....	112
Zdravka Čulig	Biokovo kao kolač sa šlagom	114
	Planinarske kuće i putovi.....	116
	Tko je što u hrv. planinarstvu: V. Kovačić ..	119
	Speleologija	120
	Pisma čitatelja	121
	Zaštita prirode	122
	Planinarski tisak.....	123
	Vijesti	124

Slika na naslovniči:

Spomen-obilježje na Premužičevoj stazi, foto: Alan Čaplar

- **ČASOPIS** izlazi u 10 brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz, te za studeni i prosinac kao dvobroj). Prvi broj izšao je 1. lipnja 1898. kao glasilo Hrvatskog planinarskog društva. Časopis nije izlazio od 1919. do 1921. i od 1945. do 1948., a od 1949. do 1991. izlazio je pod imenom »Naše planine«.
- **PRETPLATA** za 2003. godinu je **120 kuna** (za inozemstvo 32 eura). Preplata se uplaćuje na žiro-račun izdavača **2360000-1101495742**, pri čemu na uplatnici u rubrici »Poziv na broj« obvezno treba **upisati svoj preplatnički broj** koji se nalazi na naljepnici uz adresu na omotu časopisa. Preplata za inozemstvo (32 eura) uplaćuje se na račun **SWIFT-ZABA-HR XX 25731-3253236**, na isti način.
- **NOVI PREPLATNICI**, odnosno zainteresirani za preplatu, trebaju se pismom, telefonom, faxom ili e-mailom javiti Hrvatskom planinarskom savezu. Za nekoliko dana poštom ćemo im poslati uplatnicu i brojeve izašle od početka godine, a zatim će svaki mjesec na svoju adresu primati primjerak časopisa.
- **SURADNJA:** Prilozi se mogu slati poštom, na disketi ili putem e-maila. Krajnji rok za primitak priloga je 1. dan u prethodnom mjesecu (za dvobroje dva tjedna kasnije). **Uredništvo zadržava pravo kraćenja i obrade tekstova**, posebno za duže priloge. **Prednost imaju** prilozi popraćeni što boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili disketi). Snimke digitalnom kamerom treba poslati kakvi jesu, a skenirane slike treba pripremiti u rezoluciji od 300 dpi. Svi primljeni materijali se na zahtjev vraćaju autorima. Za detaljnije upute obratite se uredniku.

TRAGOM STARE FOTOGRAFIJE U BARANJSKO PODZEMLJE

VLADO BOŽIĆ, Zagreb

Kada se spomene Baranja, obično se pred očima stvori slika beskrajne plodne ravnice bez ikakvih većih uzvišenja. Međutim, na njezinom krajnjem sjeveroistoku nalazi se Banovo brdo ili Bansko brdo ili Banská kosa, dvadesetak kilometara dugačka i 4 km široka kosa koja se proteže smjerom jugozapad-sjeveroistok od Belog Manastira do Batine. Najviši vrh je Kamenjak, visok 244 m, koji se uzdiže iznad okolnog terena oko 150 m. Obronci brda su blagi, pokriveni šikarom i šumom, a s južne strane i vinogradima.

Na našim geološkim kartama označeno je da se brdo sastoji od laporastih pješčenjaka miocenske starosti. Bazalt se ne spominje. Međutim, najviši je vrh kamenit (otuda ime), a sastoji se od naslaga bazalta pliocenske starosti, koje su na površinu dospjele nekadašnjom vulkanskom aktivnošću. Bazalt su otkrili mađarski geolozi još početkom prošlog stoljeća, pa je o tome pisao Loczy Lajos u Budimpešti

1914. u časopisu »A Magyar kir. Földtani Intezet Evi Jelentese, 1913 - Rol.« (str. 353-360) pod naslovom »A Bani hegység (Baranya vm.) geologai viszonyai«. O bazaltu kao građevnom materijalu pisao je i Stjepan Marković u knjizi Hrvatske mineralne sirovine (Zagreb, 2002, str. 255-256), gdje navodi da je nekoć na Banovom brdu bilo čak pet kamenoloma u kojima se kopao andezit-bazalt, ali su napušteni zbog nepovoljnih uvjeta eksplotacije (debeli krovinski pokrivač, rudarski kopovi).

Da u Baranji ima podzemlja poznato je mnogim stanovnicima Batine, malog mjesta na krajnjem sjeveroistoku Banovog brda. Tu su, u glinenim naslagama brda iskopane prostorije koje su još

nedavno mnogim obiteljima služile za stovanje. Danas u tim gatorima (tako se zovu nastambe) živi još samo poneka obitelj. Ljudi koji su ispred brda sagradili zidane kuće, gatore još koriste kao štale za stoku ili podrume za vino.

Stara fotografija ulaza u rudnik

Banovo brdo - uzvišenje usred Baranje

foto: Alan Čaplar

Položaj ulaza u rudnik

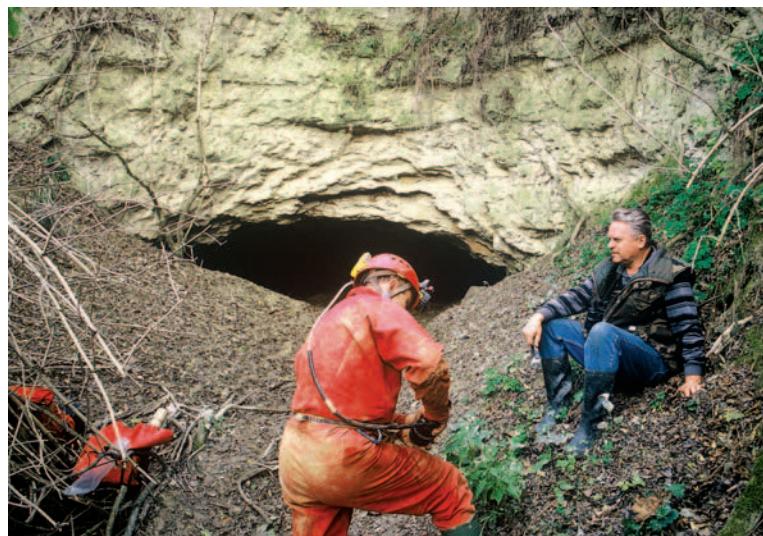
Vinarima su dobro poznati Batinski podrumi. Neki su gatori iskopani prije više stoljeća, ali su mnogi napušteni. Veličina gatora nije velika, prilagođena je potrebama nužnog stanovanja i čuvanja vina, što znači dužine nekoliko desetaka metara i visine najviše 2-3 metra.

Ali u Banovom brdu nalaze se podzemne prostorije čije su dimenzije zaprepašćujuće. Za njih su današnje generacije speleologa saznale tek nedavno, početkom 2002. godine, a zasluga je to prof. dr. Joszefa Mikuske iz Osijeka. Proučavajući staru literaturu naišao je na fotografiju iz 1912. godine na kojoj je prikazan ulaz u rudnik. Začudio se da u Baranji ima rudnika, dao se u potragu i nakon više posjeta selima oko Banovog brda u selu Popovcu, sjeverno od brda, našao je ljudi koji se još sjećaju rud-

nika, pa su mu u siječnju 2002. i pokazali ulaz. Kako on sam, niti nitko iz njegovog okruženja, nije bio spremna za istraživanje rudnika, pozvani su stručnjaci iz Zagreba (iz Prirodoslovnog muzeja) - speleolozi, geolozi i biolozi, koji su ušli u rudnik i obavili prva istraživanja. O tome je bilo više napisa u zagrebačkom Večernjem listu. O rudniku se nije znalo mnogo, dok se novinarima nije obratio Milenko Moritz Kapeter, unuk nekadašnjeg vlasnika rudnika Mavra Moritza Kapetera iz Osijeka.

Radi se zapravo o podzemnom kamenolomu u kojem se kopao bazalt za gradnju cesta u Baranji. Prema do sada dostupnim podacima kamenolom je radio već 1906. godine. Poznato je da je kamenolom kupio Mavro Moritz Kapeter 1919. od osječke tvrtke Franck i da kamenolom od 1940. više nije radio, a 1945. je nacionaliziran. U okolnim selima još ima ljudi koji se sjećaju rada u kamenolomu, jer su ga kao djeca posjećivali. Sadašnje vlasništvo kamenoloma predmet je sudske rasprave.

Postoje zapravo dva kamenoloma, a stanovnici ih nazivaju Mali i Veliki rudnik. Oba se nalaze na sjevernoj strani Banovog brda, oko 2,5 km južno od središta sela Popovca, odnosno 500 m južno od Crnog kanala koji prolazi sjevernim podnožjem Banovog brda, na zapadnom obronku udoline koja presijeca brdo u smjeru sjever-jug. Ulazi u rudnike nalaze se dvadesetak metara

Ulaz u rudnik danas djeluje kao špiljski ulaz

foto: Vlado Božić

Podzemni tuneli u Banskom brdu**foto: Vlado Božić**

istočno od kolskog puta koji prolazi udolinom. Sjevernije se nalazi Mali rudnik, a stotinjak metara južnije Veliki rudnik. Ulazi su u zarušenim jarugama zaraslim u akaciju. Zbog zarušenih ulaza otvori rudnika doimaju se kao ulazi u prirodne špilje, visoki oko 1 m i široki oko 3 m. Na topografskoj karti mjerila 1:100 000, br. 31 - Beli Manastir u Velikom atlasu Hrvatske (Zagreb, 2002) ulaz je označen topografskim znakom za kamenolom.

Mali se rudnik proteže smjerom sjever-istok u dužini od 112 m. Iza zarušenog ulaza dolazi se u rudarski niskop okruglastog oblika promjera 1,7-2,0 m, iskopan u laporastim pješčenjacima u kojima se na mnogo mesta vide okamine školjaka, puževa i drugih životinja nekadašnjeg Panonskog mora. Na kraju niskopa došlo je do zarušavanja pa je prolaz sužen, a iza njega nalazi se proširenje iskopano u bazaltu. Rudari su došli do bazaltnih stijena, započeli ih kopati u smjeru sjevera, ali su iskopali tek desetak metara u dužinu i oko 5 m u visinu. Lijepo se vide naslage crnog bazalta prošarane žilama raznih

Kameniti »most«, ostavljen kao potpora bočnih stijena**foto: Vlado Božić**

Podzemni prostor golemyh dimenzija: visina ove dvorane je 17,5 metara

foto: Vlado Božić

minerala. Cijeli je Mali rudnik suh, bez imalo vode. Za sada se ne zna je li se prije kopalo u ovom Malom ili onom drugom, Velikom rudniku.

Do Velikog rudnika dolazi se sličnom jarugom, dugom dvadesetak metara, na čijem se kraju, u podnožju laporaste stijene, nalazi ulaz. I on je zarušen, pa se potrebno malo provlačiti. Rudnik se kao niskop nastavlja u smjeru sjeveroistoka (prema središtu brda) u dužini od 130 m, sav iskopan u laporovitom pješčenjaku kao i Mali rudnik, ali većih dimenzija, širine oko 3 m. Visina niskopa također je veća nego u Malom rudniku. Zarušavanjem na ulazu stvorena je prirodna brana koja sprečava otjecanje vode iz rudnika pa je gotovo cijeli niskop ispunjen vodom i muljem. Za svladavanje tog dijela rudnika treba imati ili čamac ili gumena odijela jer treba zagaziti u vodu duboku jedan metar.

Na kraju ovog niskopa ulazi se u veće prostore iskopane u bazaltu. Okomito na ulazni niskop u lijevo (u smjeru sjeverozapada) pruža se kanal dug 120 m, a u desno (u smjeru jugoistoka) kanal dug 330 m. Desni kanal poplavljen je samo u dužini od pedesetak metara.

Dimenzije tog podzemnog prostora su upravo zadržavajuće. Širina je od 5-10 m, ali je visina zaprepašćujuća: doseže čak 17,5 m. Kad čo-

vjek uđe u taj prostor, samo svojom karbidnom lampom može ga osvijetliti tek djelomično, jer su stijene crne, pa jako upijaju svjetlost. Doživljaj tog prostora olakšavaju žile bijelog kalcita koje probijaju kroz pukotine u naslagama bazalta. Mjestimično te kalcitne žile prave takve šare da se čovjek zapita nije li to djelo nekog modernog umjetnika.

Po ravnom tlu kanala na nekoliko mjesta vide se tragovi (utisnuća) od pragova tračnica po kojima su rudari u vagonetima odvozili odlomljeno kamenje. Na tri je mjesta u tom visokom kanalu ostavljen »most«, kao prirodna podupora bočnih stijena. Suženja kanala sa 10 na 5 m, glatkih okomitih stranica doimaju se kao ogromna vrata na ulazu u novu dvoranu. Kanal završava gomilom otkopanog kamenja, pripremljenog za odvoz.

Lijevi kanal mnogo je manjih dimenzija i suh (bez vode).

Osim geolozima, kamenolom je zanimljiv i biolozima, jer u njega povremeno, do vode, dolaze divlje svinje, srne, kune, pušovi i druge životinje, a u dublje dijelove više vrsta šišmiša koji su ovdje našli dobro obitavalište.

Proučavanje ovog kamenoloma nastavit će se.

ZIMSKI USPON NA DINARU

ALEKSANDAR GOSPIĆ, Zadar

Dok većina ljudi voli toplije vrijeme za planinarske radosti, ja sam među onima koji nestrpljivo iščekuju zimu. Kada snijeg pokrije livade i kamenjare, pretvori ih u nepregledna valovita bijela prostranstva, kada nestane klekovine, planine me najviše oduševljavaju. Modro nebo bez oblaka, kristalno čist zrak i bjelina koja bliješti kud god pogledam prizori su koji me ispunjavaju neopisivim zadovoljstvom i srećom. Doživljaji su tada najljepši.

Doživjevši mnogo takvih trenutaka na mom Velebitu odlučio sam se s prijateljem Ninom uputiti i na Dinaru. Odavno želim vidjeti Dinaru zimi. Snijega ove zime ima dosta, star je, što znači kvalitetan, a idealni dani ove se veljače nižu kao na traci. Stabilna anticiklona ne popušta već dvadeset dana.

Krećemo iz Zadra preko Benkovca prema Kninu. Moćna silueta Dinare sve je bliže, a lijevo se u daljini, poput Alpa, bijeli Velebit. Iza Knina nastavljam prema Kijevu. Jugozapadna strana Dinare kupa se u jutarnjem suncu, ne mogu odljeti da je ne fotografiram iz automobila.

Nekad je pješački uspon na Dinaru počinjao u Mirkovićima, no danas markacija vodi cestom koja se uspinje blagim obroncima pod moćnu jugozapadnu barijeru Dinare. Makadam je u dobrom stanju, osim na nekoliko mjesta. Ipak, bez teškoća se stiže do parkirališta na kraju. Ušteda je jedan sat hoda.

Polazimo oko 9:30, sunce je već prilično visoko, kao i snježni kuloari, tornjevi i sipari jugozapadne Dinarine stijene. Tek smo krenuli, a već sam »opalio« 50 fotografija. Na drugu stranu Mjesec zalazi iza bijelog vrha Promine. Nisko smo, ali se krpe snijega već pojavljuju. Iznad livade Podići strm uspon vodi u prekrasne šume crnog bora. Nažalost, prije nekoliko godina velik šumski požar je poharao Dinaru i progutao dobar dio šuma. Uspinjemo se između crnih ikebana debla. Sve je kao u Sibiru poslije Tunguske eksplozije. Crna kora se ljušti i opada na bijeli snijeg kojeg ovdje ima više od pola metra.

Nakon sat i pol uspona izlazimo na livade. Vrijeme je za stavljanje dereza, jer je snijeg ovdje tvrd kao beton. Tu markacija okreće desno

Jugozapadna stijena Dinare

foto: Aleksandar Gospic

uzbrdo. Mi je ne slijedimo jer je ljepša varijanta ravno na prijevoj između kamenitog Andića vrha i Bukovog vrha, a po markaciji se namjeravamo spustiti. Odatle je prekrasan pogled na Duler.

Iza prijevoja ulazimo u neki potpuno drugi svijet. Snijeg je okovao i prekrio sve. Proviruje samo poneki veći kamen. Iznad nas je modro nebo, temperatura je -10 stupnjeva, nema vjetra, a snijeg je tvrd, idealan za hodanje s derezama. Obilazimo Bukovi vrh u blagom luku, po trasi staze koja dolazi iz Knina. Iste motive snimam iz svih mogućih kutova, želim sve zabilježiti jer s vremenom slike iz glave blijede. Posebno me oduševljavaju Samar i Duler. Vraćaju mi se u misli slike proljeća, kada su posuti nepreglednim tepisima cvijeća. Kakav kontrast!

Na drugoj se strani Sunce reflektira od zaledene snježne površine, a ispred nas стоји vrh Dinare. Prekrasni motivi kamo god pogledaš. Pored monolitnog kamena izlazimo na prijevoj između glavnog i Bukovog vrha. Vidik se širi na

Duler u proljetnom i zimskom ruhu
foto: Aleksandar Gospić

Suhi vrh (1486 m) iznad Samara

foto: Aleksandar Gospić

zapad prema šibenskom otociju i Promini. Kako je sezona paljenja korova, dimovi se dižu po cijeloj Dalmatinskoj zagori. Na strminama prema vrhu nasumce biramo smjer jer su markacije duboko pod snijegom. U posljednjem kuloaru eto i tragova dvoje ljudi, koji su stari barem tjedan dana. Pitam se tko ih je ostavio, jer malo ljudi ovamo dolazi zimi. Možda Stipe Božić, pomicljamo.

Bura ovdje pokazuje svoju umjetničku stranu, svugdje su naokolo su prekrasne kreacije u snijegu. Nakon 4 i pol sata uspona izlazimo na vrh. Pogled puca do mora, Biokova, Kamešnice, Cincara, Golije, Šatora, Klekovače, Ličke Plješivice. Svetlo brdo poput piramide strši na obzoru, doima se višim od Dinare. Bosna je potpuno bijela dok je s hrvatske strane Dinare drugačija klima. Čeznutljivo gledam prema Troglavu. Izgleda poput ledene utvrde, šteta što nije naš najviši vrh. Petnaest je sati, vrijeme je za povratak. Na vrhu smo već sat vremena.

Ne idemo istim putem, već grebenski preko dvije niže glavice. Šetnja po balkonu visokom 1800 metara uz nezaboravne vidike na sve strane. Dohvativši krajnju sjeverozapadnu glavicu strmo se spuštamo prema križanju putova iz Knina i Suhog polja. Nagib od oko 50 stupnjeva tjeraj na krajnji oprez.

Umjetničke kreacije bure pod vrhom

foto: Aleksandar Gospić

A na samom kraju dana i izleta, Sunce oboji Dinaru u jarko crvene i narančaste tonove. Savršen svršetak prekrasnog dana! Kući odlazim sretan i ispunjen. Tu je i 500 novih snimaka za moju planinarsku zbirku, da ne zaboravim ni jedan detalj.

Pogled s vrha Dinare

foto: Aleksandar Gospić

BURA NAD PAKLENICOM

NATAŠA SMOLIĆ, Šibenik

Kad samo pomislim da smo zamalo odustali... Bio je to onaj vikend u siječnju kad je zima napokon izoštala pandže i sve okovala snijegom i ledom. No, dobar osjećaj i iznimno međusobno povjerenje bilo je dovoljno da se ipak odvažimo na izlet i ukrcamo u naš kombi.

Veliki Alan više ne dolazi u obzir jer su pri-lazi neprohodni, pa ćemo do Velike Paklenice, a onda što bude. Ljepota Paklenice još jednom čini svoje i samo to što smo stigli do nje, dovoljno je za užitak.

Kroz Veliku Paklenicu upućujemo se prema planinarskom domu. Nakon nekog vremena ni zimu više ne osjećamo, a i oni nesretni ruksaci od tko zna koliko kila dobro nas griju. U planinarskom domu se zadržavamo kratko i žurimo dalje prema Ivinim vodicama, gdje je malo i toplo sklonište. Duž puta sve je još u toplim tonovima i na tren se pitamo gdje je sva ta zima o kojoj smo se toliko naslušali. Joso je već odavno u kratkim rukavima, mi ostali u laganim majicama, samo naš Morrison ne odustaje i drži se svoje tople jakne, a znoj ga oblijeva.

S visinom počinje se postupno bijeliti i sve je u neopisivom skladu. Ni ne primjećuješ da je išta

drugačije, a opet svako мало učini ti se da ta silna ljepota nije stvarna. Staneš, osluhneš i shvatiš da si car i da je sve što vidiš tvoje neizmjerno blago.

Noga pred nogu, nogu pred nogu, a misli mi-jama daleko. »Misli na nešto lipo!«, kaže Mate i drži nas sve na oku. Nekoliko nas se uspuhalo, ali dobro je. Uh, tek sad osjećam kako je težak bio ruksak, ma kako li su moja leđa uopće izdržala? Hvala Bogu, bar mi planinari možemo mnogošto pojesti: olakšat će prtljaga.

Eto nam i kućice. Vatrica je zatinjala, a zima je opet negdje daleko od nas. U potkovlju smo polijegali u vreći do vreće kao krumpiri. Smisljamo priče za laku noć. Umor brzo donosi sladak san na oči.

Jutro nam određuje daljnji put. Neki bi željeli na Svetu brdo, ali bura pojačava. Vlaški Grad (1380 m) nam je bliži, pa ćemo ipak do njega. Juki je prvi put u tako dubokom snijegu i stvarno gušta. Bura se čuti, ali još uvijek visoko u krošnjama. U Vlaškom skloništu počinjemo priču o Svetom brdu, ali čim izađemo, bura već dere. Kako li je tek gore... No opet, odmah iznad skloništa stoji vrh i kao da te zove: »Ma tu sam ja, lako je, eto vas u par koraka...«. Ali i taj glas nadjačava bura i u trenu ga više ne čujemo.

Velebitski vrhovi zagrljeni burom

foto: Nataša Smolić

Na putu prema Ivinim vodicama foto: Nataša Smolić

Upućujemo se prema vrhu Vlaškog grada i stižemo do mjesta odakle ima još stotinjak metara do vrha. Dalje ne ide. U jednom sam se trenutku na skliskoj stijeni i nikamo više nisam mogla, samo sam osjećala led u prstima. Nisam više htjela prkositi buri i rekla sam: »Vrati se, dala si sve od sebe.«. Tada sam još više zavoljela svoje prijatelje, jer, naravno, nisam se vratila sama. I sad kad pomislim da je nedostajalo možda samo tridesetak metara, nije mi žao. Sve je opet bilo onako kako treba.

Trojica su stigla do vrha i ugrabila pečat. Napravili su i nekoliko snimaka; kako, ni sami to ne znaju. Stipe kaže da ga je bura odnijela te da je odskakuto do vrha, a Vice još osjeća mraz u prstima.

Ni spust nije bio lagan i bez štapova bilo bi puno teže. Bio je ovo zaista poseban doživljaj i jedan od najstvarnijih susreta s burom. Nakon što me prošao onaj tih, ali jaki strah, jedino sam joj se mogla diviti. Dobro nam je došla ova porcija adrenalina, pa smo laganim koracima pošli natrag prema Ivinim vodicama.

Iako se nama cijeli taj dan činio kao jedan trenutak

i jedno mjesto, kojega smo savršen dio, Pegiju je vrijeme teklo malo sporije. On je naime ostao u skloništu i svo drvo uglancao, odjeću posušio, a fažol... uh, što je mirisao! I opet čudo, nas je više, a kućica umjesto da je tješnja, sve je veća. Sve je tako jednostavno i dobro, radost pršti iz nas. Osjećaš se najbogatijim stvorenjem na svijetu, a tako malo ti treba.

A tek kad je sunce granulo s jutrom, otopilo je i onu zadnju mrivicu leda što nam je ostala negdje duboko u kostima. Neven nas je odveo preko Velikih Močila do Jurlina.

Močni Velebit neprestano nas je darivaо. Iste su samo cipele, odjeća, par štapova i lagani rukavci, a sve oko se mijenja. S vrhova i snijega u zelenu šumu, pa na goli kamen, pa na livadu, a onda preko nabujalog potočića... Kako to ne bi netko volio!

Dok odmičemo cestom, ne skidamo pogleda s onih bijelih vrhova, a osmijeh nam se širi od uha do uha. Čuješ tek poneku riječ, svi proživljavamo Velebit ponovno u sebi i sretni smo. Ma nema tih riječi ni slika koje potpuno mogu opisati taj osjećaj.

Vidimo mi i danas križ na Svetom brdu i mirni smo jer znamo da će doći lijep dan, a onda ćemo opet ruksak na leđa, put pod noge i u planine.

Kraj planinarskog skloništa »Vlaški Grad«

foto: Nataša Smolić

PREKRASNA JE ZIMA U SAMOBORSKOM GORJU

VESNA HOLJEVAC, Zagreb

Prvi dan veljače osvanuo je pod snježnim pokrivačem. Jedva sam ga dočekala, jer smo za taj dan brat i ja planirali izlet u Samoborsko gorje, na Japetić.

Hladno je, no naoružani smo toplim vestama i jaknama, toplim čarapama i »nepromočivim« gojzericama, a rukavice i kape standardan su dio naše zimske opreme. Auto ostavljamo u selu Hamoru kraj Samobora i upućujemo se za markacijom prema Draganjem Selu i Slanom Dolu. Uspon nije težak, a u prvom dijelu puta snijega ima tek u tragovima. No, kako se udaljavamo od ceste ima ga sve više, a pri vrhu grebena, na nekim mjestima upadamo u snijeg do koljena. Staza je sve zametenija, vidi se da nije mnogo korištena. Uz nju je mnogo zatvorenih vikendica i pustih vinograda. Grožđe je odavno pobrano, a trud uložen u vinograd već je zaboravljen.

S visinom se otvaraju sve ljepši i širi vidici. Ostaci samoborskog starog grada lijepo se ocrtaju na tamnoj pozadini golih krošnji. Poželim ga snimiti i zauvijek sačuvati u njegovom zimskom snu, ali predaleko sam za dobru fotografiju. Nesretna sam zbog toga, ali brzo taj osjećaj potiskujem srećom što sam ipak vidjela tu ljepotu. Iako će možda s vremenom slika izblijedjeti, bit će retna što je bar neko vrijeme boravila u meni.

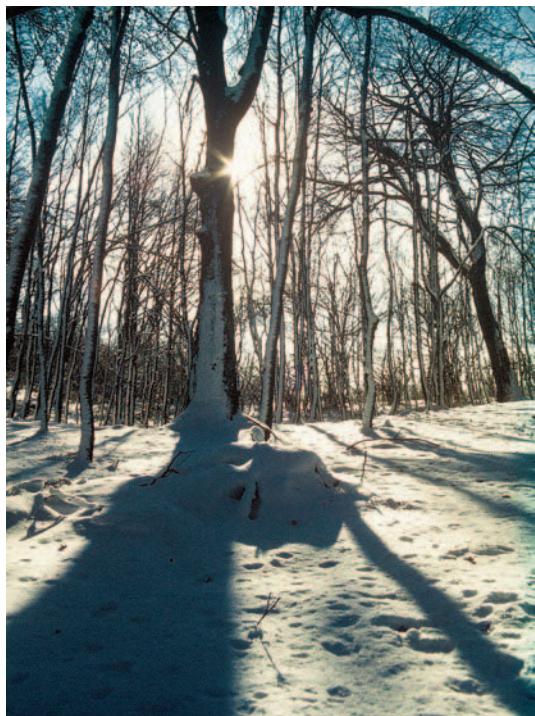
Ulazimo u Draganje Selo. Nikoga ne vidimo, selo djeluje napušteno. U susret nam dolaze samo seoski psi. Ispraćaju nas, uz lavež, sve do kraja sela. Ponovno je oko nas tišina, čuje se samo škrapanje snijega pod nogama. Teško je priti netaknuti snijeg, ali naša volja jača je od njega.

Izlazimo na malu čistinu. Šuma oko nas svela se na dvije boje: bijelu i smeđu. Tek povremeno sunce se probije kroz oblačni sloj i obasja Samoborsko gorje.

I Slani Dol djeluje pusto. Skupina mještana pokušava izvući auto iz dubokog snijega. Pozdravljamo ih i nastavljamo dalje prema Japetiću.

Opet su nam psi jedini pratioci, kao da su zaštitni znak svakog sela i zaselka u Samoborskom gorju. Na kraju Slanog Dola zastajemo da prezalogajimo. Snijeg nas je dobro izmorio i tijelo nas primorava da mu vratimo malo snage. Sendviči spremljeni jutros na brzinu prijaju nam više od najboljeg ručka kod kuće.

Misli mi se vraćaju na kuće i sela Samoborskog gorja, utonula u zimsku letargiju. Iako smo od Zagreba udaljeni tek dvadesetak kilometara, osjećam se kao da sam u bespućima Gorskog kotara, stotinama kilometara od prvog većeg naselja. Zamišljam si život u tim naseljima odsjećenim od vanjskog svijeta. Teško je živjeti s prirodom, jer priroda zna biti i surova. Ipak, u ovakvim trenucima ona nam uzvraća neprocjenjivim darovima: nezaboravnim trenucima i os-

Šuma, sunce i snijeg

foto: Franjo Novosel

Dom na Žitnici zimi

foto: Franjo Novosel

jećajem da zajedno činimo neraskidivo jedinstvo u velikom mozaiku života.

Ručak je gotov i moramo dalje. Put nas vodi hrptom Malog Lovnika. Spokoj snježnog krajoblja ponovno je oko nas. Snijeg u šumi nije ništa manji nego izvan nje. Na jednom mjestu gubimo markacije. Logikom pokušavamo otkriti put prema Dragonošu, jer su se markacije sakrile negdje u snijegu. Nalazimo se usred ničega. Dok čekam brata da se vrati iz potrage za pravim putem, stojim u snijegu do koljena, jedem kekse i osluškujem tišinu. Brat me zove, dobro je, pronašao je put.

Put nam se ipak čini nepoznatim. Snijeg je potpuno izmijenio inače poznat krajolik. Grane otežale od mokrog snijega savijene sve do tla tvore tunele, a mi se provlačimo ispod njih nastoeći da ne zapinjemo za njih. Hladan snijeg za vratom nije baš ugodna stvar.

Dom svetog Bernarda spava ispod snježnog pokrivača. Ne želimo prekidati mir koji vlada oko njega te brzo nastavljamo dalje. Napredujemo vrlo sporo, snijeg je neumoljiv. I hladnoća se polako uvlači u mene. Ne znam koliko je još hoda pred nama i počinjem sumnjati da ćemo stići do Japetića. Sve češće mi kroz glavu prolazi pitanje zašto smo po tolikom snijegu krenuli na izlet.

Zaustavljamo se u selu Dragonošu. Na sivoj pozadini neba, u daljini se ocrtava taman obris Svete Gere. Čitam s putokaza: Sveti Gera - 8 sati. Stojimo tako i razmišljamo kamo dalje: dovle

nam je trebalo preko pet sati napornog hoda, a Japetić je udaljen još barem sat hoda. Sunce je već opasno blizu obzora i donosi odluku umjesto nas: moramo se vratiti do auta. Ne biramo put, žurimo najkraćom varijantom preko Šipačkog Brega do Smeroviča.

Snijeg koji se preko dana otopio na cesti stvorio je ledenu koru i to otežava sruštanje. Nakon nekoliko pokušaja trčanja i mahanja rukama po zraku, da održimo ravnotežu na ledu, stižemo u Smerovič. Prerano, jer još je pola sata do polaska autobusa. Ne čekamo ga, već nastavljamo cestom prema Hamoru. Do auta stižemo baš u trenutku kada pored nas prolazi nesuđeni nam autobus. Ubacujemo ruksake u prtljažnik i spremamo se za povratak kući.

Donji dio hlača posve nam je zaleden. Skidamo »nepromociće« gojzerice i mokre čarape. Preostaje mi jedino da ih zamijenim suhim iz rukaska. Rezervne hlače nažalost nemam. Još jedna naučena lekcija o zimskom planinarenju. Moraš misliti na sve.

Dok se vozimo prema Zagrebu, u mislima sređujem doživljaje s današnjeg izleta. Sedam i pol sati hoda kroz pola metra snijega. Jesmo li pretjerali...? Toliko o ljudskoj prirodi. Slažem se s bratom: čovjek ne treba ići u daleke krajeve da bi doživio pustolovinu. Možemo je doživjeti svugdje, čak i nadomak svojih domova.

NA POČETKU PAPUKA ILI NA KRAJU KRNDIJE

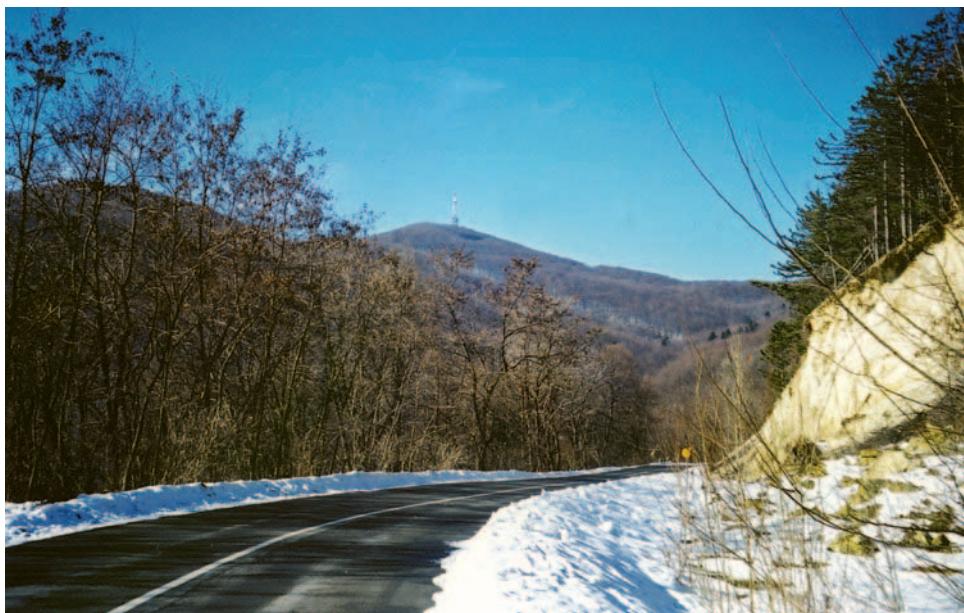
MILAN KAUČIĆ, Požega

Iza uspona, dugih i nepreglednih putova, nakon svih otkucaja planine što zatitraju u strunama srca, u očima kad se zaplave beskraji ili ugleda na prostirkama zelene doline neobična bjelina dana, naleti u čovjeka neko slavlje i ugnijezdi se poput male sreće. Zrake s nebesa raspu nam kroz zamagljeno drveće po licu svoju sunčanu mekoću, oslape trave, a na vlatima im se objesi rosa kao bijele đurđice na kiši...

Ukazanje se zavuče pod kožu i prelije u dušu. Toplina boja nestaje u čudesnim porukama i utrobu natapa bregovima, proplancima i šumarcima. Ako čaroliju strese, povjetarac će nestati u šumi, na čistinu će odnijeti žuti brezin list, a lice obliti svježinom... Kada čovjek sretne planinu, pokloni joj svoju samoću i nudi prijateljstvo. Osim nje, on ne želi više ništa. Zna da će biti bogatiji za žubor zdenca, male krstionice iz koje voda u procesiji zalijeva ravnici i onako usput, ne mareći za sve, osluhnut će kako u lahoru šušti list. Opazit će možda u ljeskanju žive vode, promrzle u dodiru sa žednim ustima, kako neki, u još jednoj avanturi diže svoje sidro....

Kad pripadaš bregovima, bojiš se pomaći, izgubiti dar planine. Strahuješ za šumska planidišta što će osamljena pod žarkim suncem o podne, dok ono titra u dalekom zenitu, čuvati svoju gustu hladovinu. Ako te nema, ostat će četinari među orijaškim bukvama još zeleniji, tamniji i gušći. Odeš li, hoćeš li na drugom mjestu, kad večernjača zapali svoje baklje, ugledati na zapadu smiraje što su cijeli bogovetni dan od istoka milili po plavom nebu. Dočekaš li da se iza sutona rumenog kao usta mlade djevojke crnilo svemira zaroji zvijezdama, čut ćeš tihu vrisku zrikavaca u travi i na samom kraju otići do svog ovozemaljskog sna.

U ranu zoru, prije nego svjetlost zaleprša kroz obzore, vidjet ćeš kako na droncima mraka zadnje noćne grabljivice odvlače pljen u svoje smočnice i odlaze na počinak... Jutarnje bljedilo polako se prelijeva rumenim bojama. Svanuće je pogasilo sve zvijezde na nebu. Plavetnilo je čisto, na obzoru nema oblaka, još je jedan divan dan počeo ljudskoj čeljadi ispunjavati želje.

Pogled prema Kapovcu sa ceste Kutjevo - Orahovica

foto: Ivo Kramarić

Kapovac

foto: Ivo Kramarić

U nekoj mekoj sivkastoj izmaglici gubi se u daljini slavonska ravničarska šuma. Duboko među krošnjama zakukala je kukavica. Kada krikne usamljenik visina, sav mali ptičji svijet protorne i sakrije se jastrebovom oštrom kljunu. Leptirovo krilo izroni iz trave i nad planinskom livadom journe u svoj šarenim ples. Trpeza obilja smilja i jutra nadohvat je ruke. Na gozbi ćemo uz guštaru tražiti još jednu znatiželju što se skrila u njenom žilavom šiblju.

Zatekoh se nakon toga na Krndiji na njenom zapadu. U srazu s Papukom ona tu uranja sa svojim pragorjem u jedinstveno bilo protkano nizom bjelogoričnih i crnogoričnih šuma. Uz strme litiće, što sa šumskim kosama prema sjeveru i jugu skladaju u gorske lance, ovaj planinski par nekom svojom tajnom vezom poklanja planinaru u njegovu kročenju ka zapadu nekoliko blagih vrhunaca: Tromedu (772 m), Javor (710 m), Klokočicu (743 m) i Bazovu glavu (772 m). Nešto udaljeniji je Češljakovački vis (820 m).... Ispod Kapovca (792 m), najvišeg vrha na samom zapadu Krndije s gorostasnim TV-tornjem koji se tu snažno dodiruje s Papukom, hladne vode iz gorskikh izvora teku uokolo na sve četiri strane.

Ovdje visoko među bregovima, pod sjenama božikovine, nedaleko od usnulih ostataka tajanstvenoga Starog grada, mir rasut u bršljantu raspuzanom po kori drveta silazi niz lijane iz čupavih krošnja stabala do samog puteljka.

Tišine su pune samoće; svete i dublje od vjere što leprša sa svojih žrtvenika. U njihovoju pustinji priroda nam sklapa ruke i podiže oltare za

uplašen dah srne i muški miris usamljenog vepra, za široko nebesko gavranovo graktanje. Kao na modnoj reviji drveće je uz stazu obuklo svoje kore i zagrnuo kišne lišajeve. Našminkani list na grani tamnim zelenilom briše planinaru umor s lica. Na puteljku, usred bijela dana, čini se da je pod gustim krošnjama upravo pukla zora. Svitanje, za vedrine, ostaje u šumi cijeli dan. Pod oblacima se smrači, pejzaž prelje mrkoća zaganjiti od natrulog bukovog stabla. Bjelina je nedaleko, na prvoj čistini, otkrila sivo kameno igraлиšte.

Razgranata paprat, čim se odvuc će na mali proplanak, obraste stazu i sakrije ispod sebe šumsku lještarsku i raširi vonj vlažne zemlje. Kroz nju šara riđovka za ptičjim gnijezdom i sakriva se u podzemlju šumska voluharica.

U zavjetrini niču žute lisičarke, sklanjaju se daždevnjaci, a usamljene krtice čekaju svoju noćnu smjenu. Događaji jure jedan za drugim. U lijepim brigama roje se dobre misli, svojataju se njihovi trajniji sadržaji, a samo malo dalje, u tajnama šume rađa se nova zagonetna radost.

Možda će tamo, u strahu od divlje mačke, šumska grlica odletjeti u plavo nebo i pod suncem na vranom kamenu zelena gušterica grijati svoj hladni trbuh. Uz put ćes naići na visoki mravnjak. U nekom radnom bunilu njegovi stanari vršljaju u svojim dvorima noseći po njima na sve strane smedji šumski treset.

Harmonija prirode još popravlja sva nasilja što u nju dolaze kao nezvani gosti. U velikim i malim životima biološke urice još su dobro navi-

jene. Dokle će ih planina još moći sklanjati u svoja gnezda?

Davno prije, u nezaobilaznim »Skitnjama« (1967.) Matko Peić prikrao se ovim prostorima i u stresu nemira, lomeći usput sva blijeda poimanja nekih putnih rukopisa, kroz monumentalnu vrevu objelodanjuje u sprešanom tekstu, s lirikom poput šumske bujadi, ljepote Požeštine i njenih bregova:

»Papuk, kad čuješ, onda misliš: neko brdašce prošarano potočićem, onako nešto, meko kao papuča Kozarčeve

Tene... Sve je drugačije, hrvatski sjever nije sav neka nježna, premeka bara... Ovo je kraj najtvrdog našeg kamena... ne razglednička nego vulkanska ljepota. Ove su arhajske formacije iz pradoba zemlje, gromade pragorja... Svagdje gdje staneš uvijek si u kristalu - koračaš zdrav od igre vode u kristalima...

Ovo je put u smaragdne brzace, u pastrvin rubin, u zrak sjajniji od topaza.... Samo onaj koji si je zaželio zraka jasnijeg od lazurita i celestina, vode zdenčanice... a najviše neba, jutrom plavog

Pogled s TV-tornja na Kapovcu prema Podravini

foto: Ivo Kramarić

kao mokar zumbul, koji u sutor gine dugom fazanovom šarom i u mušicama tankim i drhtavim kao perzijski rukopis - samo taj će doći u Veliku... Cijela Velika je radost vode.«

Kroz pjesnički opis Krndije pojavljuju se brkati hrastovi i u rosopasom zaraslim prozorima razvalina Bedem-grada krije piš živce, da možeš nekadašnjim dnom mora stići na Dilj do Sovskog jezera - slavonskog Balatona, s okamenjenim ostacima školjaka mrtvoga Panonskog mora.

ZALUTALA JESEN...

Travanjski izlet na Medvedgrad i Kraljičin zdenac

dr. KARMEN BRANOVIĆ, Varaždin

Čini mi se, još jučer na ovim je stazama boravila jesen. Uvukla se neprimjetno, prekrila potok šarenim velom i ostavila za sobom tepih, mekan i šuškav. Magla, nepoznat prijatelj što je u Pjesmi stih tražio, dugo je šetala tu i nije se dala istjerati.

Potom je došla zima: Pjesma je otišla, Magla je nestala. Mir i spokoj se uvukao u smrznute pore. Ali to je samo Život na tren zaspao.

Probudila ga je budilica proljeća; pjesma sjenica i crvendača, štigleca i kosa... Oživio je i potok i svojim žuborenjem dopunio harmoniju toga razigranog proljetnog orkestra. U radosti novog jutra sve je iznova živnulo: bukove grane protežući se put neba, oronuli hrast sagibajući umorno deblo na odlasku, mladica što je ove godine prvi put obukla zelenu haljinu... Nebo su prekrite ovčice u čijoj se pozadini plavilo proljeće dok se

u bistrim potočnicama ocrtavao djelić tog neba. Kud pogled seže i uho osluškuje - sve, baš sve, bilo je simbol radosti i Novog života. I naše je srce osjetilo tu radost i vuklo nas tamo gdje savršenstvo nema kraja, a čarolija prirode gradi svoje proljetno carstvo.

Svaki sam dan sretala nova lica, oznojena i nasmiješena na putu prema vrhu Medvednice; svatko od nas na svoj je način uživa u dijelu tog začaranog kruga što ga snaga Života svake godine tako znalački vrti. Poput vješte modulacije baroknog majstora fuge, prelijeva se životna melodija iz osnovnoga durskog u neki srođni molski tonalitet, iz ljeta u jesen, pa u proljeće. Tako je i s našim životnim melodijama, satkanim od prijelaza iz dura u mol i obrnuto. Iako, možda nam se čini da je ponekad previše jesenjeg mola. No, to je samo privid, jer modulacija se uvijek vraća u osnovni tonalitet. A što se proljeća tiče, to je uvijek dur.

Molska modulacija odvodi nas u svijet nježnih i blagih harmonija samo da bi nam pojačala dojam nastupajućeg dura što se u granama proljeća zaplitao kao oštra mikstura gromoglasnih orgulja u vitrajima katedrale.... I proljeće se nastavlja u prepoznatljivoj melodijskoj liniji čija kadencija uvijek i isključivo završava velikom tercom - dur tonalitetom.

Ali danas nema ni poznatih ni nekih novih lica na Medvednici; samo kapljice kiše nesme-

tano šeću stazom umjesto njih. Suha zemlja čeznutljivo upija njihov korak za neki novi život. I kiša je čarolija, jer svaka je kap početak ili kraj nekog kruga. Razmišljaj o tome dok kapi žure, sudaraju se na putu i jednoličnim ritmom uspavaju šumu. Čak se i potok pritajio; ne čuje se žuborenje i preskakivanje malih slapića; utihnula je igra proljeća. I ptice su ušutjele na tren; a mali miševi što su neopreznim trkom svako malo prelazili stazu, sada miruju negdje u strahu od suviška kapi u njihovim rupama. Da to nije ona molska harmonija preuzela melodijsku liniju Života? Ili se tjeskoba srca uvukla pod prividom kiše. Nije li se jednostavno jesen zabunila i posjetila svoje omiljeno stanište u krivo doba? Nema odgovora; ili možda ipak...

Nebo se počelo otvarati, a sivi su oblaci priznali poraz; sunce je pronašlo put između zelenih listova, a kapi su postale sve rjeđe. I potok je shvatio igru i obogaćen novim Životom jače zhuborio; otvorio registre svojih slapova i probudio zaspale ptice. Korak je postao brži, a zvuk drvenog mostića nad proljetnim tokom, u trku je samo zaškripao. Ne, nije to tjeskoba pobegla iz srca, niti je majstor fuge zaboravio vratiti se kadencom u dur. Bila je to jesen, usamljena i tiha; samo je potražila malo Života u proljeću. Da zaboravi na Maglu poslala je kišu; da pozove Pjesmu utihnula je potok; da lakše dočeka svoju modulaciju zalutala je u proljeće...

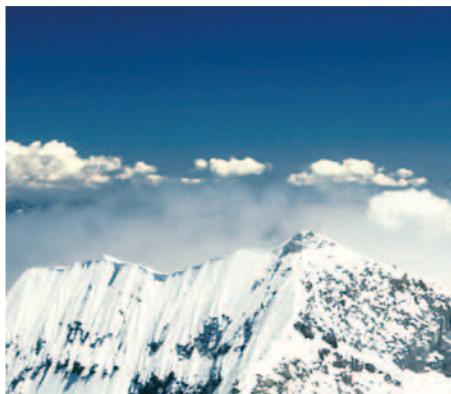

Oblaci nad krošnjama (Medvednica)

PRIJEĆENJE ACONCAGUE

foto: ANĐEJKO HRŽENJAK, Graz, Austrija

7

5

8

9

6

1. Posljednjih 20 km pristupa dolinom Vacas do baznog logora »Plaza Argentina«. U daljini Aconcagua (lijevo) i Ameghino (desno)
2. Pogled na Aconcaguu iz kampa Casa de Piedra
3. Bez korištenja mula i sa 35 kg na leđima prelasci preko pritoka rijeke Vacas predstavljaju naporne i opasne pothvate
4. Prijenos opreme u drugi visinski kamp
5. Kamp 2 na 6000 m za mnoge je posljednja stanica zbog visinske bolesti i veoma niskih temperatura (-30°C noću)
6. Aconcagua, najviši vrh američkog kontinenta i zapadne zemljine hemisfere.
7. Veselje na vrhu Aconcague nakon uspona rutom »Falso Polacos«
8. i 9. Izuzetno oskudna, ali zanimljiva flora i fauna u nacionalnom parku Aconcagua
10. Izlaz iz nacionalnog parka nakon silaska rutom Horcones

10

9

BIOKOVO KAO KOLAČ SA ŠLAGOM

ZDRAVKA ČULIG, Samobor

Kratak telefonski razgovor između Zagreba i Stobreča i dogovor je sklopljen: ideмо na Biokovo! Vozi Alen, srećom želi ići autom na taj prilično dalek put, a treba se i vratiti umoran u nedjelju.

Polazimo u petak navečer poslije posla, već po mraku. Koristimo se prečicom kod Knina preko Otavica, za koju dosad nisam znala, a koja dosta skraćuje put. Pogled s Klisa na noćni Split i već smo u Stobreču, gdje spavamo.

Ujutro krećemo za Makarsku, sad s dva auta. Pred Makarskom počinje kišica, sve jača, i to s vjetrom, tako da baš i nismo voljni izaći iz auta. Heć odmah kreće, »pa on mora, spremi se za Aconcagu«. Mi se pak tješimo, jer mislimo »markirati«, tj. u kafiću pričekati da kiša bar malo jenja. A čim je kiša prestala, evo nas četvero opet u Makru, odakle počinjemo uspon na Biokovo.

Od Vošca prema Svetom Juri

foto: Zdravka Čulig

Uvijek me iznova oduševljavaju vidici s primorskih planina. Pogled kao iz aviona, kao da gledaš makete, ne možeš povjerovati da je krajolik koji vidiš tako blizu i tako stvaran. Vidik nam se širi preko Omiške Dinare sve do Mosora, a na jug preko Hvara, Korčule, Pelješca do Mljeta i Lastova.

Na prijevoju vjetar užasno puše tako da nas skoro ruši, moramo se sakriti iza stijene dok čekamo da se svi sakupimo. Najednom netko zove. To s vrha maše Heć, koji nas nestrljivo čeka. Predstoji nam još uspon na sam vrh Vošca i do skloništa. Tu je bivši vojni objekt, danas oronuo, ali na idealnom mjestu. Od tuda se vidi cijela Dalmacija, a i naš cilj, Sveti Jure. Vidi se kako vjetar diže snijeg oko tornja u daljini.

Ulazimo se zgrijati, pojesti juhu, tijesto i popiti kuhanino vino. To godi, ali ne i vлага koja se navukla jer zbog zime nismo ništa otvarali. Bili smo siti, ali smo morali spavati na vlažnim krevetima.

Sklonište Vošac

foto: Zdravka Čulig

Sutradan poslije doručka krećemo prema vrhu. Vrh Biokovo prekrasno izgleda obasjan prvim zrakama sunca. Tek tu ima nešto više snijega, jer ga stalno nanosi vjetar. Snijeg je poseban, jer se po danu topi, a noću smrzava, pa izgleda poput šлага na kolaču (kolač je Biokovo). Svi uživamo: sunce sja, pogled puca na more i otoke, a pred nama je vrh oko kojeg se praši snijeg. Prekrasno.

Na raskrižju ostavljamo ruksake i krećemo dalje. Markacije se slabo vide na kamenuju ispod snijega, pa na jednom mjestu odlazimo previše desno na jug (nažalost, mojom krivnjom!). Dalje tražimo put preko zaleđenih i strmih padina. Na jednom strmom usponu doživljavamo i prosklizavanje, ali ne predaleko, u jednu vrtaču. Srećom bez posljedica.

Prvi pokušaj izlaska na cestu kod skloništa ne uspijeva zbog stijene koja se ispriječila pred nama, pa idemo još malo dalje po izohipsi, pa kroz šumicu, pa gore... pa dolje... Eto nas napokon na cesti ispod užeta. Još samo uz uže i gore smo! No tih »još samo malo« se odužilo zbog skliskog puta, a i našeg umora. Na svu sreću ledeni komadi s tornja, nošeni vjetrom, nisu pali na nas.

Kod kapelice se kratko zadržavamo i krećemo natrag, jer već kasnimo, ali ovaj put po cesti. Oduševljava nas pogled na male ponikve s oaza-

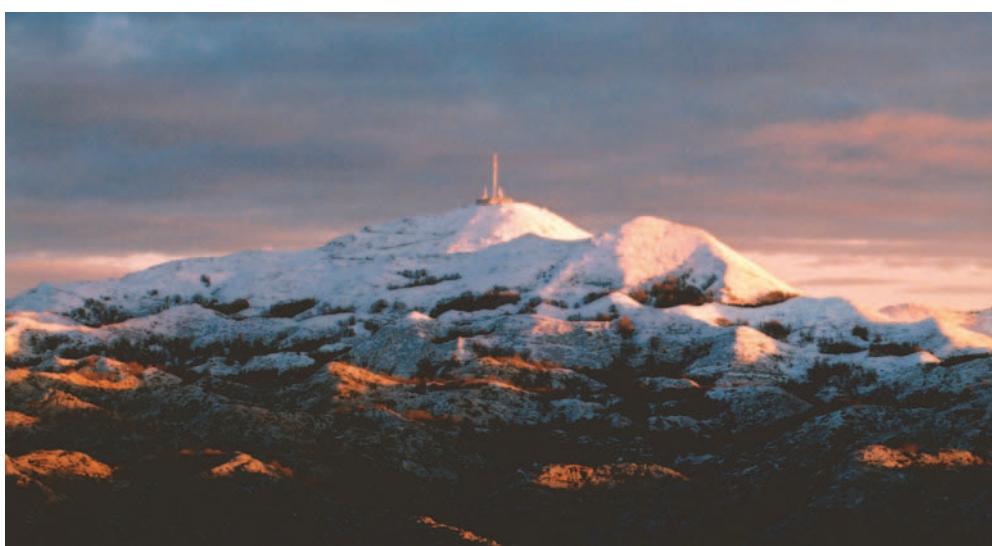
Pogled s Biokova na Makarsku

foto: Zdravka Čulig

ma šumica i prekrasan snijeg - to je naše Biokovo, jedino na svijetu.

I cesta sa zapusima je zanimljiva. Heć ovaj put pronalazi pravu stazu i na mjestima gdje markacije nema (trebalo bi postaviti nekoliko štapova za zimske uvjete) i uskoro smo kod svojih ruk-saka, a još malo i kod kuće na Lokvi. Izgleda kao da smo obavili sve, ali još je pred nama dug spust, mjestimično po zahtjevnom siparu. Do Velog Brda stižemo već prilično umorni. Dečki spojnim putem odlaze po aute i dočekuju nas u Makarskoj.

Opet Otavice, Knin, magla kod Plitvica i Zagreb kasno navečer. Umorni, ali sretni pozdravljamo se u očekivanju novih uspona.

Sveti Jure u jutarnjem rumenilu

foto: Zdravka Čulig

OLAKŠANO PLANINARENJE BIOKOVOM

Jedno od osnovnih planinarskih pravila je da prije odlaska na udaljenu planinu treba proučiti planinarske vodiče, dnevnike obilaznica, sve putove pronaći na zemljovidu i osmislići turu u raspoloživom vremenu. Kod upravljača planinarskih kuća treba se obavijestiti o uvjetima boravka i noćenja, a uputno je raspitati se kod znamaca koji su planinarili tom planinom o stanju putova, jer praktični savjeti su zlata vrijedni.

Za razliku od Mosora i Kozjaka, Biokovo je duže vrijeme pratio glas o slabo markiranim putovima. Nakon obnove Hrvatske planinarske obilaznice oni koji su planinarili Biokovom od planinarske kuće pod Sv. Jurom preko Lokve do vrha Šibenika pričali su o blijedim markacijama koje su im znatno otežale snalaženje. Isto je stanje bilo i na stazi po vršnom grebenu od Motike prema vrhu Sv. Ilike i dalje do Šćirovca. Te markacije nisu bile obnovljene najmanje deset godina.

Nešto je lakše bilo snalaženje na pristupnim putovima od mora, budući da su građene staze, na kojima je teže zalistati.

Vrh Sv. Jure i Šibenik obišao sam u svibnju 2001. godine. Krenuli smo iz Makarske preko Vošca i sišli preko Borovika u Baškoviće i Veliko Brdo. Dionica od planinarske kuće pod Sv. Jurom preko planinarske kuće na Lokvi i Motike do Šibenika bila je svježe markirana. Godinu dana poslije obnovljen je kraći put od Lokve do Šibenika.

U listopadu 2002. prošli smo grebensku turu: planinarska kuća pod Sv. Jurom - Lokva - Motika - vrh Sv. Ilija - vrh Šćirovac - Gornja Brela (12 sati hoda). Put je markiran tijekom ljetne sezone, pa je snalaženje bilo lako unatoč mjestimičnoj magli, soliki i kiši.

Višegodišnje usklađeno djelovanje Planinarskog društva »Biokovo« i Javne ustanove Park prirode »Biokovo« iz Makarske olakšalo je planinarenje Biokovom. Tri su glavna poboljšanja: obnovljene markacije, novi zemljovid i putokazi.

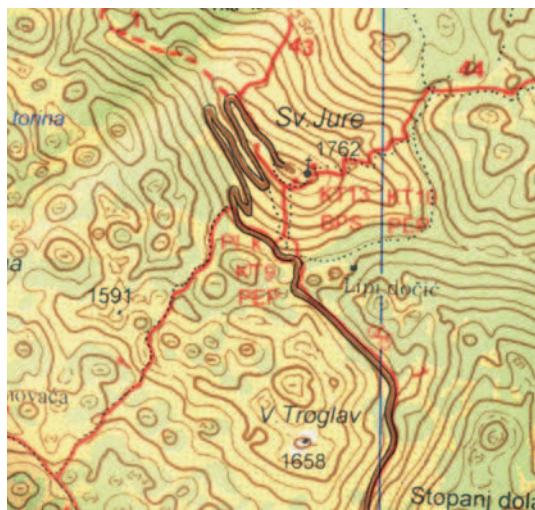
**Putokaz kod kuće »Slobodan Ravlić«
foto: Zdenko Kristijan**

Planinarsko-turistički zemljovid Biokovo izdan je 2002. u nakladi SMAND-a, a suzdragač je Javna ustanova »Park prirode Biokovo«. Mjerilo je 1:25.000, a obuhvaća područje od mora do Zagvozda i od Gornjih Brela do Podgore i Gornjih Igrana. Dipl. ing. Zlatko Smerke je stručno obradio teren i izradio zemljovid. Ucrtano je oko 50 planinarskih putova. Kod tiskanja nisu odborne odgovarajuće nijanse boja, tako da tamno smeđe slojnice i stjenovita područja zaguju zemljovid i otežavaju čitanje tekstova u crnoj i crvenoj boji.

Osim popisa planinarskih staza na poledini zemljovida je tekst o parku prirode na više jezika, podaci o Poučnom ekološkom putu dr. fra Jure Radić, Biokovskoj planinarskoj stazi i ostale obavijesti. Ovaj zemljovid je neophodan za planinarenje po Biokovu. O stanju planinarskih putova uputno je još se raspitati u PD »Biokovo«.

Na inicijativu Planinarskog društva »Biokovo« Park prirode Biokovo dao je izraditi 63 metalna putokaza. Kod planinarskih kuća oni su već postavljeni. Od planinarske kuće na Lokvi može se na pet strana, pa je postavljeno više putokaza kod planinarske kuće. Ostali će biti postavljeni na križanja planinarskih putova ovoga proljeća.

Dom pod Vošcem i dalje ne radi zbog spora o vlasništvu, pa se može noćiti u planinarskoj kući »Pod Sv. Jurom« ili u planinarskoj kući »Slobodan Ravlić« na Lokvi. Zbog malih kapaciteta noćenje treba rezervirati telefonski barem dva tjedna unaprijed, a za višednevne

Detalj Smardovog zemljovida oko vrha Svetog Jure

praznike i prije. U planinarskoj kući »Pod Sv. Jurom« može se dobiti toplo jelo, ako ga unaprijed naručite s noćenjem, jer se dovozi iz Makarske. Spremate li se na Biokovo, ne zaboravite na to da je na Biokovu voda važnija od hrane. Za dnevnu ljetnu turu treba ponijeti bar 3-5 litara tekućine. Ostale podatke o Biokovu pročitajte u vodičima »Hrvatske planine« ili »Dinarska Hrvatska«.

Zdenko Kristijan

DEPANDANSA NA VRHU IVANŠČICE

HPD »Ivančica« iz Ivanka izgradilo je na vrhu Ivanščice depadansu planinarskog doma, na temeljima postojećeg podruma koji je počeo propadati. Sada je uz podrum spremište i vrlo kvalitetno riješen sanitarni čvor, a u gornjem dijelu je prostorija u kojoj se može

Depandansa doma na Ivanščici

foto: Cvjetko Šoštarić

smjestiti do 20 ljudi, kupaonica i oveća terasa. Objekt je nakon dvije godine rada potpuno završen i opremljen, a vrlo je pogodan za višednevni obiteljski boravak na Ivanščici. Vrijednost objekta i opreme je oko 160 tisuća kuna, a gradnju su omogućili brojni sponzori u materijalu i novcu dok su radove izvodili sami planinari.

Početkom proljeća bit će uređen okoliš, postavljene nove klupe i stolovi i na nekim mjestima posaćena crnogorica. Već su postavljeni smjerokazi planinarskih putova i natpis dobrodošlice, a u okolišu planinarskih objekata je zabranjen promet za vozila.

Cvjetko Šoštarić

DILJSKA LJEPOTICA DOBILA PRINUO

Planinari PD »Dilj-gora« nisu stali s graditeljskim radovima nakon dovršenja planinarske kuće na Pljuskari. Trudom i znanjem već poznatog planinarskog neimara Davorina Molnara, diljska kuća ljepotica dobila je prinovu. Na njenoj zapadnoj strani dograđena je terasa o kojoj su također sanjale generacije brodskih planinara i ljubitelji bele.

Kako smo je uspjeli izgraditi? Lijepo. Opet je Davorin bio na potezu. Nabijen velikim iskustvom od izgradnje kuće, izradio je nekoliko idejnih skica, utvrdio potrebnu količinu materijala i novca te krenuo s oštećenom kralješnicom u nove izazove.

Nije išlo ni malo lako ni podmazano. Kako se ne bi doživljivali finansijski šokovi, prvo je predložio da svaka planinarska glava, pet mjeseci, iz kućnog budžeta izdvaja po 10 kuna. Većina je uredno ispunjavala predloženo. Po dovršetku rabe prikupljanja, s planinarima i darovateljima, krenuo je dalje. U obližnjim pilanama ugovorio je rezanje i dovoz grude u Glogovicu, a potom je kod glogovačkog planinara Tunje Sekulića pospremao, sušio i s nekolicinom najupornijih po nekoliko puta premazivao i preslagao drvenu građu.

Izgrađena, ali nikada svečano otvorena, počela je svoj život terasa kao i sve slično što počima živjeti. Čak su napravljeni i stolovi, klupe i stolice. Davorin se potrudio, a da se ne zaboravi, sve događaje dao opisati u »Brodskom planinaru«. Neka ostane zapisano, za buduće generacije, tko je bio glavni krivac što postoji Davorinova planinarska kuća na Pljuskari i njena terasa.

Kuća s terasom danas je naš ponos. Ona prima lovce, šumare, izletnike i gljivare. Jasno, u nju najčešće dolazimo mi, planinari. Dolazimo u ovo naše svetište na odmor, ali često i

na konak. Ove zime bilo je i sanjkanja i skijanja na »bob stazi«, koja je bila trasirana od vrha šume sve do ruba kamenoloma. Kuća s terasom postala je sastajalište ptica, divljih životinja, raznovrsnih kukaca. Čak su svoj dvorac izgradili i stršljenovi u potkrovju i po malo sijali strah među izletnike. Uspjeli smo ih zamoliti, nakon rušenja dvorca, da odu. Jer, nikad se ne zna.

Obavijest o terasi nije do sada stigla na stranice »Hrvatskog planinara«, jer smo malo zakazali u pisanju. Neka ovo bude ujedno i poziv planinarima drugih društava da posjetite našu Dilj goru i u njenim njedrima našu ljepoticu.

Josip Činkl

ŽUMBERAČKA KRONIKA

Planinarima i drugim ljubiteljima Žumberka upućujem nekoliko apela i poziva:

- Očistimo Žumberak od glomaznog i malog smeća. Učinjeno je poprilično u zaštiti žumberačke prirode, posebno u gornjem toku rječice Kupčine, ali još ima posla. To znači, dosadnom upornošću i ustrajnošću, neprestano voditi brigu o čistoći žumberačke prirode (i ne samo žumberačke).

- Sve je manje tradicionalnih kuća po žumberačkim selima. Zaštitimo ih na vrijeme da ne dožive sudbinu kao jedna od najstarijih žumberačkih kuća u zaselku Grmkima (vidi slike: nekad i sad).

Jedna od najstarijih žumberačkih kuća nekad i sad (zaselak Grmki)

- Gotovo tijekom cijele godine, nedjeljom i blagdanima, kod kapele sv. Ilike na vrhu Sv. Gere dežura »naša Marija« sa svojim skromnim, ali za nas korisnim priručnim buffetom. Mnoge je planinare ova Sošičanka ugrijala čajem ili kuhanim vinom na zimskom hodočasničko-planinarskom pohodu na Sv. Geru.

- Nema planinara koji posjećuje Žumberak, a da nije čuo ili upoznao stojdraškog župnika vlč. Milu Vranešića, čuvara svetišta sv. Ilike na vrhu Sv. Gere. Njegov dvor odiše mirom i svetošću, ugodno je s njime porazgovoriti u gostinjskoj sobi podrumskog dijela dvora. Dodite i uvjerite se! Usput pogledajte ispred crkve sv. Jurja spomen-obilježje posvećeno Marku Vukasoviću, samoborsko-žumberačkom pjesniku, planinaru i boemu.

- Planinari koji na svom povratku iz Žumberka svrate u Krašić, mogu pogledati, osim spomen-sobe blaženog Alojzija Stepinca, i zavičajnu etnografsku zbirku smještenu u »Hiži Mrzljak« (kuća br. 142).

- Ove godine »Proljetni pohod na Žumberak« održat će se u subotu 21. lipnja. Obavijesti se mogu dobiti na telefon 01/66-22-984 ili mobitel 098/901-55-88. Organizator pohoda je PK »Trešnjevka-Monter« iz Zagreba, a cilj je njihov ugodni planinarski dom »Boris Farkaš« u selu Sekulićima.

Vladimir Jagarić

VLADIMIR KOVAČIĆ

Vladimir Kovačić rođen je u Zagrebu 5. veljače 1933. Tu je pohađao gimnaziju, završio Srednju tehničku školu, diplomirao na VTŠ »Rade Končar« i stekao zvanje inženjera elektrostrojarstva, tehnološkog smjera. Radni vijek proveo je u poduzeću »INA-Trgovina u Zagrebu«, gdje je radio na izgradnji naftnih instalacija i mjernih uređaja.

Planinari od 1950. godine, a član je PD »Zagreb-Matica« od 1952. godine. Od 1956. vodi izlete u Sekciji vodiča, a poslije postaje član grupe »Goranin« u istom planinarskom društvu. Među prvima je obišao Slovensku planinarsku transverzalu, te je već 1957. dobio značku s rednim brojem 46. Popeo se na sve značajnije planine bivše Jugoslavije, bio je na Dolomitima, Roldopima i Tatrama. Planinario je po grčkim, austrijskim i njemačkim planinama.

Jedan je od osnivača PD »INA Trgovina Bjelolasica«, čiji je dopredsjednik bio deset godina. Bio je vodič i suorganizator u Koordinaciji planinarskih društava naftaša, te vodio brojne izlete, a najčešće u Gorski kotar. Sudjelovao je u izgradnji planinarskih domova »Ivan Pačkovski« na Medvednici, na Lipi i drugdje. Prati planinarsku literaturu i smatra da nema ozbiljnog planinarenja bez dobre literature. Posjeduje bogatu planinarsku knjižnicu, gdje se mogu naći »Hrvatski planinar« od 1898. godine, »Naše planine« od 1949., Gušićev vodič po Medvednici iz 1924. godine, Planinarski vodič po Velebitu Josipa Poljaka iz 1929. itd.

Iako je tehničkog obrazovanja, velik je ljubitelj cvijeća i planinske flore te strastveni fotograf. Posjeduje bogatu botaničku literaturu (160 naslova), koja mu je omogućila da upozna hrvatske i latinske nazive

biljaka. Kroz 40 godina održao je na stotine predavanja s dijapositivima (u svojoj zbirci ima 18500 dijapositiva u 120 tema) u mnogim planinarskim društvima, školama i drugdje. Samo u PD »INA OKI« održao je do sada 63 predavanja. U svojim predavanjima propagira prirodne ljepote i zauzima se za zaštitu planinske flore, o čemu najbolje govore naslovi: »Čuvajmo planinsko cvijeće«, »Orhideje zagrebačke okoline«, »Ugledno cvijeće Medvednice, Žumberka...«, »Otrovno bilje i životinje«, »Dolomiti u cvijeću« i drugi.

Predavanja »Rangerov lepo-glavski put« i »Bavarski dvorci« dokaz su da njegovu pažnju osim prirode zaokupljaju arhitektura, slikarstvo i kiparstvo. Fotografskim aparatom ovjekovječio je, osim prirodnih ljepota, i ljepote što su ih umjetnici stvarali vjekovima. Sve to bogatstvo nesebično prenosi na svojim predavanjima zahvalnoj publici. Njegove fotografije ukrašavaju mnoge publikacije.

Vjeran i požrtvovan pratilec na planinama i putovanjima već 45 godina njegova je supruga Zlata, s čijom pomoći ostvaruje svoje fotografske uspjehe.

Za planinarsku i propagandnu aktivnost nagrađen je srebrnim i zlatnim znakom HPS, PS Zagreba te plaketama, priznanjima i diplomama raznih planinarskih društava. Nakon umirovljenja i dalje je aktivan planinar te organizira s prijateljima višednevne izlete po njemu dragom Velebitu, Gorskem kotaru, istarskim planinama i otočkim vrhovima. Vrlo je cijenjen i rado viđen u mnogim planinarskim društvima, gdje još uviđek drži predavanja.

dr. Zvonimir Slepčević

ČETVRTI SKUP HRVATSKIH SPELEOLOGA

Za vikenda 15.-17. studenoga 2002. održan je četvrti Skup hrvatskih speleologa. Po treći puta Skup je održan u starom gradu Ozlju (samo je prvi održan u planinarskoj kući »Vodice« 1999.), u organizaciji Speleološkog društva »Karlovac«, dok su pokrovitelji bili Komisija za speleologiju Hrvatskog planinarskog saveza i Hrvatski speleološki savez.

Tijekom večeri u petak bilo je okupljanje i postavljanje izložbi. U subotu je cijeli dan bio ispunjen prikazivanjem dijapositiva i filmova, što je potrajal do kasnog u noć, jer su svi htjeli pokazati što su tijekom godine postigli. Bio je to u neku ruku vizualni pregled dostignuća hrvatske speleologije u 2002. godini. Jer, jedan je hrvatski speleolog sudjelovao u speleološkoj ekspediciji u Laosu; karlovački i zagrebački speleolozi posjetili su u Francuskoj jamu Jean Bernard (do 950 m dubine); splitski su speleolozi, s dvojicom iz BiH, organizirali ekspediciju u Argentinu; dva su zagrebačka speleologa posjetila međunarodnu speleološku izložbu u Koreji i više šipila; zagrebački su speleolozi s kolegama iz BiH istraživali šipilu Vjetrenicu; zagre-

bački su speleolozi organizirali međunarodnu speleoronilačku ekspediciju u okolini Rakovice; KS HPS je organizirala međunarodnu ekspediciju u Slovačku jamu (istražena je do dubine od 1320 m); a pojedine su udruge provele mnogo dana u istraživanju Istre, Kastavštine, otoka Brača, južnog i srednjeg Velebita, Biokova, Pelješca, Paklenice i Risnjaka.

Osim što je postavljena izložba fotografija u kojoj su sudjelovale gotovo sve prisutne udruge, SO HPD »Željezničar« izložio je zbirku karbidnih lampi, koja je desetak dana prije bila izložena na međunarodnom speleološkom skupu u Italiji.

Druženje uz glazbu i ples potrajalo je gotovo do zore. U nedjelju je druženje nastavljeno sve do odlaska kući. Stari se grad Ozalj pokazao kao idealno mjesto za okupljanje speleologa. Brojne, još neuređene, prostorije starog grada dobro su poslužile speleolozima za smještaj (spavanje na prostirkama u spavačim vrećama), a uredena gostinska dvorana i predavaonica za druženje i projekcije. Park oko dvorca neki su iskoristili za postavljanje šatora, a svi za druženje na svježem zraku između projekcija.

Skup je svima ostao u lijepom sjećanju i pobudio želju za ponovnim susretom na istom mjestu.

Vlado Božić

U Ozlju je bila izložena stara speleološka oprema iz muzeja SO HPD »Željezničar« foto: Vlado Božić

SAVJETOVANJE O SPELEOLOŠKOJ DOKUMENTACIJI I KONFERENCIJA SPELEOLOŠKIH ODSJEKA

U Žumberku, u planinarskoj kući »Vodice«, održano je 8. veljače 2003. savjetovanje o speleološkoj dokumentaciji i konferencija SO-a. Sudjelovalo je tridesetak sudionika iz Zagreba, Karlovca, Samobora, Kaštela i Splita, a raspravljalo se o prijedlogu izmjena i dopuna Zapisnika speleološkog istraživanja (s tumačem), o dopuni podataka za Osobni speleološki karton, o dopuni obrasca (podsjetnika) za pisanje godišnjeg izvješća SO-a, te o vođenju speleološkog katastra pomoću računala. Posebno je bilo izlaganje i rasprava o foto, video i audio-dokumentaciji (snimanje i arhiviranje). Predloženo je da se održi posebno dvodnevno savjetovanje samo o ovoj temi.

Na konferenciji speleoloških odsjeka iznesen je i usvojen pregled rada KS HPS s finansijskim izvješćem za 2002. godine i uručene diplome novim speleološkim instruktorima, koji su ispit položili u 2002. Predložena je i prihvaćena promjena čelnih ljudi Komisije za speleologiju HPS. Za novog pročelnika izabran je Igor Jelinić (SO HPD »Dubrovnik«), a za tajnika Dalibor Paar (SO PDS »Velebit«). Također je prihvaćen i plan rada KS HPS za 2003. godinu.

Vlado Božić

3. PRVENSTVO HRVATSKE U SPELEOLOŠKOJ ORIJENTACIJI

Od 25. do 27. listopada 2002. godine na području Osojnika kod Dubrovnika održano je Prvenstvo Hrvatske u speleološkoj orientaciji. Natjecateljski dio održan je u Močiljskoj špilji. Nastupilo je 12 ekipa iz 6 udru-

ga: »Dubrovnik«, »Liburnija«, »Sveti Mihovil«, »Bakla«, »Velebit« i »Mosor«. Od 24 sudionika bilo je 9 natjecateljica, a 14-oro ih je na prvenstvu nastupilo prvi put. Najmlađi je imao 17, a najstariji 49 godina. Ekipe su startale u razmaku od 15 minuta. Jedna kontrolna točka nije bila označena na nacrtu špilje. Osim tri prvoplasirane, nagrađena je i posljednje plasirana ekipa. Prvenstvo su pomogli Zajednica tehničke kulture, KS HPS, »Baredine« i POK Maksimir te svi sudionici svojim dolaskom. Organizator je bio SO HPD »Mosor«, uz pomoć SO HPD »Dubrovnik«.

Rezultati tri prvoplasirane ekipe bili su:

1. M. Glušević i V. Hrdlička (Mosor)	0:53:26
2. A. Katalinić (Velebit) i S. Drame (Bakla)	1:12:10
3. M. Čepelak i S. Boban (Velebit)	1:21:18

Ivan Marinov

HAJDHOVA HIŽA NIJE BEZAZLENA

Poštovani uredniče,

U broju 2/2003 »Hrvatskog planinara« objavljen je članak Mire Matajje i Gorana Zaborca pod naslovom »Hajdova hiža - podzemna ljepotica«. Moja namjera nije kritizirati što se u umjetnički nadahnutom članku nalazi niz grešaka (poput starosti objekta, nepoznavanja morfologije, povijesti istraživanja itd.), što, po meni, nije krivnja autora već uredničkog odbora koji članak nije dao na recenziju nekom speleologu.

Ono što zabrinjava i što je potaknulo moju reakciju, jest dojam koji članak ostavlja na čitatelja. Prema autorima, dovoljno par baterijskih svjetiljki i nešto odjeće da se može upustiti u avanturu u podzemlju. A što je s opasnostima koje su uvijek prisutne u špiljama? Zašto speleolozi stalno govore planinarima da bez njihove pratnje ne ulaze u špilje? Ako na speleologe, koji su uvijek opremljeni kacigama, kvalitetnom rasvjetom i brojnom dodatnom opremom, vreba niz objektivnih i subjektivnih opasnosti, što je tek s neopremljenim avanturistima? U špiljama su mogući odroni kamenja, zarušavanja, spuštanja dna, poskliznuća, uglavljanja, prodori vode, pothlađivanje, otkazivanje baterijske

rasvjete, oštećenje opreme, zatim subjektivno precjenjivanje vlastitih sposobnosti i mogućnosti, pojava iscrpljenosti i na kraju panike. To su samo neki od brojnih rizika koji se detaljno proučavaju na speleološkim školama i s kojima je upoznat svaki speleolog. Jesu li su s tim rizicima upoznati autori teksta o Hajdovoj hiži?

U tekstu su u detalje opisali pristup špilji, način ulaska u njene teže dijelove. Upute za sve eventualne avanturiste! Da budemo jasni, ovdje se ne radi o nekoj bezazlenoj špilji. Jesu li su autori upoznati da je 1974. poskliznuvši se niz sipar na prilazu špilji poginula polaznica speleološke škole Gordana Keba?

Možemo se samo nadati da ovaj članak neće doći do mlađih i znatiželjnih ljudi, a ako dođe da će im ipak netko objasniti kakvi su rizici ulaska u špilje bez pratnje speleologa. Za savjete o posjeti špiljama koje nisu turistički uređene, zainteresirani se uvijek mogu javiti u neki od speleoloških odsjeka i klubova u Hrvatskoj, a ako nekog špilje jako privlače, može se upisati u speleološku školu.

Srdačan pozdrav,

mr. Dalibor Paar,
tajnik Komisije za speleologiju HPS

PROLJETNO ČIŠĆENJE RIJEKE KUPČINE U ŽUMBERKU

Tjedan dana uoči Svjetskog dana voda, u subotu 15. ožujka Ekološko društvo »Žumberak« organiziralo je čišćenje slivnog područja rijeke Kupčine u Žumberku od izvora na Vodicama ispod brda Plješa do Pribića. Akcija se održavala pod geslom »Uljepšajmo svoj zavičaj - od izvora do doma«. Akcija čišćenja organizirana je u suradnji s Javnom ustanovom Park prirode Žumberak-Samoborsko gorje, općinama Žumberak i Krašić, Šumarijom Krašić, Hrvatskim vodama i Hrvatskim cestama iz Karlovca.

U čišćenju je sudjelovalo više od 150 predstavnika spomenutih institucija, domaće stanovništvo, članovi ED »Žumberak« i planinarskih društava »Kapela«, »Vihor«, »Grafičar«, »Trešnjevka-Monter« i »Zagreb-Matica«, te »Sisak«. Akciji su se pridružili i članovi Pokreta prijatelja prirode »Lijepa Naša« te članovi KUD »Žumberčani«. Svoj doprinos dalo je i Lovačko društvo »Jastreb« iz Kostanjevca izvrsnom lovačkom zakuskom po završetku čišćenja, »Ribnjaci Vrabac« iz Stupa darivanjem pastrva, a osobito domaćin »Ribarstvo i ugostiteljstvo »Jaševnica«.

Osim planiranog područja, očišćeni su i divlji deponiji otpada ispod jame Jazovke. Prikupljeno je oko 30 tona raznovrsnog otpada, oko 120 automobilskih olupina, stotine odbačenih štednjaka, perilica, hladnjaka i raznih odbačenih predmeta te ostalog sitnog i krupnog otpada. Bio je organiziran i odvoz prikupljenoga otpada traktorima i kamionima. Od sudionika odvoza posebno ističemo prečasnog g. Andriju Kekića, gkt. župnika i dekana te voditelja Caritasa Križevačke biskupije za žumberačke župe, koji je osobno utovarivao krupni otpad i odvozio ga u deponiju.

Ovo je prva ovako velika akcija čišćenja zaštićene prirode. Pripreme za nju trajale su više mjeseci. Zahvaljujemo svim sudionicima akcije čišćenja rijeke Kupčine!

Josip Šintić

ČIŠĆENJE U PARK-ŠUMI MARJAN

Ovogodišnji program Planinarskog kluba Split, ponovno je obuhvatilo mjesečne planinarske akcije u Park-šumi Marjan. Akcije se sastoje od nasipavanja trim staze, izvlačenja grana nakon sječe, kako bi ih »Parkovi i nasadi« mogli odvesti, te drugih lakših poslova. Na taj način, članovi PK »Split« pokazuju svoju ljubav prema Marjanu i svome gradu. Svi ponekad šetamo, trčimo ili vozimo bicikl po Marjanu, a najmanje što možemo učiniti za nj jest da ga čuvamo i pazimo.

Prva radna akcija ove godine bila je nešto drugačija nego ranije. Ovaj put skupljali smo drva za našu planinarsku kuću »Česmina«. Na Benama, u subotu ujutro sakupili smo se u velikom broju. Dječji žamor, vika i galama dolazili su od učenika koji su nam se pridružili. Đaci 5. razreda OŠ »Međaši« bili su vrijedni. Predvođena svojom nastavnicom Brunom Vučemilović, priključila nam se skupina od 42 učenika.

Na početku smo se razdvojili: daci su otišli na bližu lokaciju izvlačiti tanje grane, a nama planinarima bili su zanimljivi borovi trupci, od kojih se dobivaju veće količine ogrjeva. Zdušno smo zasukali rukave, do kolica smo donosili trupce, muški su ih nosili, a žene su ih u nedostatku snage valjale, malo gore, malo dolje, pa do kolica. Tanje grane smo također skupljali, pa se za čas nakupila oveća hrpa. U 12 sati došao je kamion,

Nakon obavljenog posla na Marjanu

foto: Mirjana Beram

sve je ubačeno i odvezeno na odredište, a u nedjelju je na Malački iscijepano i spremljeno.

Na odlasku, prošli smo uz dvije velike hrpe suhog granja koje su skupili đaci, pa će i to biti uklonjeno. Tako će park-šuma Marjan biti oslobođena zapaljivog otpada, bolje pročišćena i ljepša za sve nas.

Gordana Burica

KAMAČNIK - UNIKAT PRIRODE

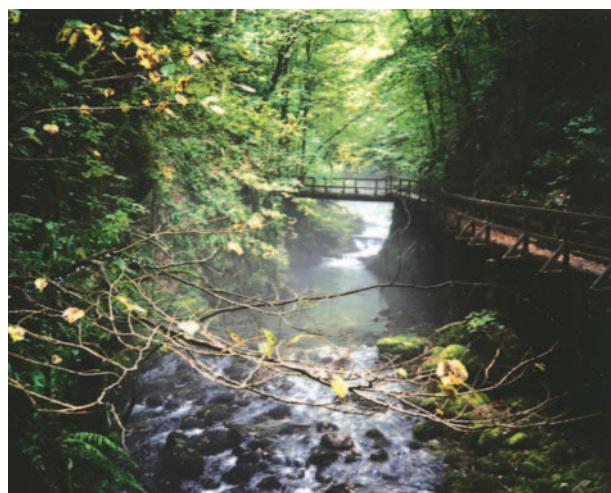
Iako već desetljećima posjećujem razne predjele Gorskog kotara, tek sam nedavno otkrio jedan od mnogobrojnih njegovih dragulja - rječicu i kanjon Kamačnik. Moram priznati da sam prilikom prvog obilaska ovog zaštićenog krajolika, sasvim blizu Vrbovskog, uz neopisivo oduševljenje osjetio i krivnju zašto ranije nisam navratio u ovaj veličanstveni unikat prirode. Odmah sam se zapitao koliko još planinara i ostalih ljudi prirode ne zna ili nije obišlo Kamačnik, koji je svega nekoliko kilometara udaljen od sadašnje ceste Karlovac - Rijeka.

U razgovoru s priateljima i poznanicima o tom mojem planinarskom otkriću doznao sam da su rijetki Kamačnik vidjeli, a većina nije niti čula za nj. To je neposredan povod moje poruke onima koji znaju i žele uživati u nestvarnoj ljepoti netaknute prirode: Obiđite Kamačnik što prije.

Obilaženje nije zahtjevno i dostupno je gotovo svakom namjerniku. Od ušća Kamačnika u Dobru do izvora rječice hoda se oko jedan sat te se istim putem vraća prema ugodnoj gostonici od koje smo i krenuli.

Oni koji će se odazvati mojem apelu sigurno će biti općinjeni beskrajnom ljepotom vode, zelenila, mira i spokoja, a čut će i kako ih Kamačnik zove. Ovom zovu ne može nitko odoljeti, u to sam se i sam uvjerio.

Milivoj Turk

U kanjonu Kamačnika

foto: Milivoj Turk

IZDAN JE NOVI DNEVNIK ZAGORSKOG PLANINARSKOG PUTA

Međudruštveni savjet ZPP-a izdao je novi Dnevnik Zagorskog planinarskog puta u nakladi od tisuću primjeraka, koji se po 25 kuna može nabaviti u Središnjici ZPP-a u Ivancu ili u planinarskim društвima koje brinu o kontrolnim točkama ZPP-a. Uz osobne podatke u dnevniku je Pravilnik ZPP-a, popis 25 kontrolnih točaka i adrese društava koja brinu o njima, prostor za žigove, kratke obavijesti i popis udruženih društava u Međudruštveni savjet ZPP-a s točnim adresama, kontakt osobama i brojevima telefona. Korice su u koloru sa snimkama dvorca Trakošćan i baroknog oltara iz zavjetne crkve hrvatskog plemstva sv. Marije Snježne u Belcu.

Cvjetko Šoštarić

UMJETNA STIJENA U SLAVONIJI

HPD »Belišće« osnovano je 1994. godine. Danas društvo okuplja 70 članova koji su pravi zaljubljenici u prirodu i planinarenje, ali i u zahtjevниje alpske uspone. Planinari iz Belišća pohodili su i osvojili velik broj vrhova u domovini, ali i u Europi (gotovo polovicu svih europskih četritisućnjaka među kojima su najznačajniji Mont Blanc, Matterhorn, Dufourspitze, Jungfrau itd.). Stoga ne čudi da je upravo u Belišću pokrenuta inicijativa za postavljanjem prve umjetne stijene u Slavoniji. Uz trud i zalaganje predsjednika društva Stjepana Savića i tajnika Slobodana Solde stijena je postavljena u OŠ Ivana Kukuljevića. Tako su članovi društva, a i svi zainteresirani dobili prostor gdje mogu vježbati penjanje tijekom cijele godine.

Od ideje do svečanog otvaranja trebalo nam je gotovo dvije godine. Investicija je iznosila 12.500 eura, a sredstva su skupljena uz pomoć sponzora. Svečano prvo penjanje imali smo 1. prosinca prošle godine. Na 4 m široku i 9 m visoku stijenu prvi se ispenjao trinaestogodišnji Luka Soldo. Za njim je, vrlo elegantno, svoje vještine demonstrirala Irena Palošek-Vrsalović, prvakinja Hrvatske u športskom penjanju.

U društvu se planira osnivanje sekcije za sportsko penjanje i uvođenje sportskog penjanja kao slobodne aktivnosti u Osnovnoj školi u Belišću. Nadamo se da ćemo uspjeti u afirmaciji ovog sporta te da će u Belišću stasati velik broj planinara i penjača.

Slobodan Soldo

Umjetna stijena u Belišću

foto: Slobodan Soldo

GOSPIČKI ŽELJEZNIČARI SVE JAČI

U tridesetu godinu djelovanja, PD »Željezničar« iz Gospića ušlo je jače nego ikad, može se zaključiti iz izvješća predsjednika društva Tomislava Čanića na nedavnoj godišnjoj skupštini društva. Članstvo iz godine u godinu raste i sada već sada prelazi 200 članova. Najviše ohrabruje pojačano zanimanje mladih za ovu nadasve korisnu djelatnost, naglasio je Čanić, tako da nas posebno vesele komplimenti drugih društava na izletima gdje se pojavljuju gospički željezničari, pretežito mladi.

Programi rada izvršeni su uglavnom po planu, osim što je podbacila markacijska sekcija, rečeno je samokritički u izvješću. Istaknute su se izletnička i visokogorska sekcija, a ova posljednja je posebno značajna zato što se stvara nova generacija mladih koja će upotpunjavati Stanicu GSS-a i speleologe koji su osnovali posebnu udružugu.

Zanimljivo je da gospički planinari postaju i organizatori kulturno-zabavnog života u gradu, koji još uviјek osjeća posljedice rata. Tako je prošle jeseni organizirana vrlo uspjela gradska zabava, a u veljači gospički planinari organiziraju i bal pod maskama. Osim što gospički planinari uživaju potporu sve većeg broja građana i gradska vlast im je naklonjena te im pomaže u rješavanju materijalnih i finansijskih problema. Prepoznavanje vrijednosti i aktivnosti HPD »Željezničara« rezultiralo je i dodjelom Priznanja Grada Gospića za 2002. godinu.

Ove godine gospičke željezničare očekuju značajne i velike aktivnosti. Osim održavanja Kugine kuće, Gospičani će dobiti na skrb još jednu planinarsku kuću na vrlo atraktivnom mjestu na Baškim Oštarijama. Od značajnijih akcija posebno treba naglasiti da su ove godine u lipnju gospički planinari domaćini Dana hrvatskih planinara. Tim povodom održat će se i proslava 30. obljetnice postojanja društva, a predviđeno je i otvaranje planinarske obilaznice pod nazivom »Lički gorski biseri«.

Gospičani će i ove godine samostalno organizirati jednu ekspediciju na svjetske vrhove. Bit će to uspon na Kilimanjaro (5895 m), a u dugoročnom planu je svake godine po jedan uspon na svjetske vrhove.

Na kraju ovogodišnje skupštine izabrani su novi Upravni odbor, Nadzorni odbor, Sud časti, te pročelnici

sekcija i predsjednici komisija. Skupština je i u idućem razdoblju dala povjerenje dosadašnjem predsjedniku društva Tomislavu Čaniću, za dopredsjednika je izabran Milan Maras, dugogodišnji aktivni željezničarski aktivist i planinar, prof. Andrija Benković je izabran za tajnika, dok je rizničar društva mladi Josip Brožićević. Predsjednica Nadzornog odbora je Stipanija Babić, a predsjednik Suda časti Vlado Svetić. Na kraju Skupštine podijeljene su pohvalnice zaslужnim članovima, a sponzorima priznanja.

Zvonko Šimunić

Na skupštini PD »Željezničar« u Gospicu

foto: Tomislav Čanić

HPD »ŽELJEZNIČAR« ODRŽALO SKUPŠTINU

U utorak 18. veljače HPD »Željezničar« iz Zagreba održalo je svoju skupštinu. Tom su prilikom izabrana nova tijela i dužnosnici društva, te zacrtane zadaće koje treba ostvariti u idućoj godini. Na čelu društva dosadašnjeg predsjednika Vjenceslava Jurića zamjenio je Damir Bajs, za dopredsjednika izabran je Zvonimir Brkašić, a za tajnika Bernard Margitić.

U prošloj je godini, HPD »Željezničar« nizom akcija obilježilo Međunarodnu godinu planina. Posebna se briga, što je usađeno u tradiciju ovoga društva, polagala na planinarske obilaznice. Društvo danas vodi brigu o obilaznicama »Hrvatske planinarske kuće« i natjecanje »Gozzerica«. Ove je zime riješeno pitanje grijanja u društvenim prostorijama, te su organizirane alpinistička i visokogorska škola. U ovoj godini planiraju se razni radovi oko planinarskog doma na Oštrecu, uređenje društvenih prostorija te raznovrsne promidžbenе aktivnosti.

Alan Čaplar

183. SAVJETOVANJE ZPP-a

U nedjelju 2. ožujka 2003. u planinarskom domu »Ivan Pačkovski« na Medvednici - Puntijarka, održano je 183. savjetovanje Međudruštvenog savjeta ZPP-a. Domaćin je bilo HPD »Zagreb-Matica«. Predstavnici iz 22 planinarska društva i planinarskih saveza Krapinsko-zagorske i Međimurske županije usvojili su tom prilikom zapisnik s prethodnog savjetovanja i u plan ovogodišnjih akcija uvrstili još proslavu 120. obljetnice planinarstva u Krapini koja će se prigodno obilježiti 31. svibnja. U Međudruštveni savjet ZPP-a primljena su dva planinarska društva, »Pusti duh« iz Lepoglave i »Grohot« iz Marije Bistrice, a PD »Strahinjčica« iz Krapine opet se uključilo u aktivitan rad. Tako sada u Međudruštvenom savjetu ZPP-a djeluje 26 planinarskih društava, 3 županijska saveza, PS Zagreba i HPS, što je najveći broj članica u 45 godina postojanja. Dogovoren je da u radu predstavnici saveza mogu ravno-pravno sudjelovati time da savezi nemaju obveza, koje imaju planinarska društva učlanjena u ZPP. Pošto su prihvatali završni račun za 2002. godinu i utvrdili da su predviđene akcije između dva savjetovanja održane, a to su bile planinarska noć u Međimurju, druženje planinara u Varaždinu i na Belegradu te pohod stazama Matije Gupca u stubičkom kraju, predstavnici su posebno

istaknuli da su sve kontrolne točke Zagorskog planinarskog puta opskrbljene novim žigovima i oznakama KT, a sa savjetovanja su ponijeli i nove dnevnike ZPP-a koji će se moći nabaviti, osim u Središnjici ZPP-a u Ivancu, u društvinama koja brinu o kontrolnim točkama.

Najboljim društvom u 2002. godini proglašeno je HPD »Gradina« iz Konjščine koje je uz svoje značajne redovne aktivnosti lani uspješno proslavilo 20. obljetnicu i priredilo Drugi slet planinara Krapinsko-zagorske županije i Slet planinara ZPP-a. Prijelazni pehar HPD »Gradina« će dobiti na ovogodišnjem sletu planinara ZPP-a. Sljedeće savjetovanje bit će 1. lipnja na Kuna gori.

Cyjetko Šoštarić

DESET GODINA KRUŽNOG PUTO PO MOSLAVAČKOJ GORI

Kružni planinarski put po Moslavačkoj gori otvoren je 7. ožujka, sada već davne 1993. godine. Na otvorenju puta bilo je stotinjak planinara iz raznih krajeva Hrvatske. Do sada je u knjigu obilaznika upisano 957 planinara, ali je našu stazu obišlo nekoliko tisuća ljudi.

Prošle, 2002. godine HPD »Yeti« imalo je mnogo radnih akcija na našem putu kako bi obilaznicima puta bilo što ljepše i sigurnije hodati. Obnovljena je markacija, postavljeno je 25 velikih putokaznih ploča s dajinarama, zabetonirana su četiri metalna žiga na kontrolnim točkama Garić-grad, Bela crkva, Kolčenica te na vrhu Visu, pokraj kojeg je i postavljen metalni tuljac s upisnom knjigom. Nadamo se da smo tom obnovom ispunili želje brojnih planinara koji su zvali i pitali najviše za žig na Visu, a i onih koji dolaze na Moslavačku goru samo uživati u njenim skrivenim ljepotama.

Slavko Lupoglavac

JASLICE KRAJ PLANINARSKE KUĆE »POD KOLUDROM«

Prigodom 10. obljetnice obilaznice »Kolijevkom hrvatske državnosti Bijaći - Klis« i 10. Planinarskog maratona po Mosoru, Hrvatski planinarski savez odlikovao je prošle godine zlatnim znakom HPD »Ante Bedalov« iz Kaštel Kambelovca. Tom je prilikom također zaslužnim članovima dodijeljeno 5 zlatnih, 5 srebrnih i 6 brončanih znakova HPS. Gradsko vijeće Kaštela 1996. godine dodijelilo je »Anti Bedalovu« nagradu grada Kaštela. U obrazloženju te odluke, između ostalog stoji da je društvo dobrovoljnim radom sagradio planinarsku kuću »Pod Koludrom« i kapelu sv. Roka.

Ove godine, kada slavi 10. obljetnicu izgradnje kuće, društvo je odlučilo »pokloniti« svome gradu stalnu postavu jaslica, jedinstvenu u Hrvatskoj. U prirodnjoj šiljji u blizini kuće »Pod Koludrom« izloženo je 10 kamenih figura (skulptura) na kojima nije bilo

nikakvih intervencija, već su takve bile pronađene na Kozjaku.

Početkom 2002. godine, uređujući okoliš kuće, Tonči Jurašin je pronašao šiljicu široku 1 m i 70 cm, visoku 90 cm i dugu 1 m. Kada mi je pokazao šiljicu i zanimljive kamene strukture, odmah sam pomislio: Eto Betlehema! Cijele smo godine po Kozjaku Milan Martinac, Ivan Livaja i ja tražili kamenite figure visoke pedesetak centimetara koje nalikuju figurama iz Jaslica. Prisjećajući se djetinjstva i Božića, pronađem figuru malog Isusa u kršu Kozjaka, nadem sebe kao i svoj mir. Mislio sam da je to nemoguće naći bez obrade kamena i, kao nekim čudom, kroz godinu dana nađem i ostale skulpture: svetog Josipa i Mariju, pastiricu s 3 ovce i sveta Tri kralja. Uredili smo pristupnu kružnu stazu i proširili prostor ispred šiljice, te postavili figurice, i jaslice su bile pripremljene za Božić.

Josip Pejša

DEVETI MEMORIJAL GOSPIĆKIM PLANINARIMA

U organizaciji Komisije za putove Hrvatskog planinarskog saveza i HPD »Željezničar« iz Gospića početkom veljače održan je tradicionalni memorijal preminulim i poginulim gospičkim planinarima. Zbog visine snijega i otežanih vremenskih uvjeta, ove su godine organizatori odabrali nešto blažu planinarsku turu, pa je tako šezdesetak planinara iz desetak društava iz cijele Hrvatske pohodilo ličku stranu stare Terezijanske ceste od Brušana do Baških Oštarija. Uspon je trajao oko tri sata, a dalje se planinarilo po Baškim Oštarijama po snježnoj mečavi i jakoj buri.

Drugog dana gosti su rano ujutro prisustvovali prigodnoj misi za gospičke planinare, nakon čega su posjetili Muzej Like, a potom spomen-dom dr. Ante Starčevića u njegovom rodom Žitniku. Susret je završio zajedničkim druženjem i ručkom uz degustaciju ličkog piva u Pivovaru »Ličanka« u Donjem Pazarištu.

Da se prisjetimo. Prvi memorijal održan je 1995. godine, godinu dana nakon smrti poznatog ličkog planinara i planinarskog publicista dr. Ante Rukavine, na poticaj planinara HPD »Stanko Kempny« iz Zagreba.

Jaslice kraj planinarske kuće »Pod Koludrom«

foto: Josip Pejša

Na početku Terezijane

foto: Zdenko Galic

Godine 1996. nesretnim slučajem preminuo je i drugi vrlo aktivan lički planinar Ante Vujnović, a potom i ostali gospički planinari Lovro Vrkljan, Ivan Popović, Darko Vukelić i Marija Nikšić. Ova zaista hvalevrijedna akcija u znak sjećanja na gospičke planinare ove se godine održala po deveti put.

Tomislav Čanić

NA PLATKU ODRŽAN ZIMSKI TEČAJ ZA VODIČE

Komisija za vodiče HPS održala je zimski tečaj za vodiče na Platku u vremenu od 22. veljače do 1. ožujka 2003. godine. Prema programu održane su praktične vježbe na terenu Platka i Snježnika, a predavanja u popodnevnim i večernjim satima u planinarskom domu na Platku. Koristeći izuzetno dobre vremenske prilike, sunčano vrijeme i visinu snijega, te posebno zalaganje polaznika tečaja i instruktora, tečaj je uspješno ostvaren, te je svakom polazniku dodijeljeno uvjerenje o uspješno završenom tečaju. Instruktori na tečaju bili su: Drađutin Kralj, Goran Gabrić i Darko Luš. Polaznici tečaja

Vježbe na vodičkom tečaju

foto: Goran Gabrić

bili su: Dijana Tudorić, Mladen Japirko, Nikola Jelinić, Zoran Knezović, Dragana Orebić, Sofija Nikolin (Stanica vodiča Split); Predrag Kurtin i Jana Mijailović (SV Zadar); Željko Škalec (SV Zagreb); Hrvoje Vukalović (SV Varaždin); Dražen Lovreček (SV Karlovac) i Ivo Kvestić (SV Split - Dubrovnik).

Darko Luš

PROLJEĆE NA BILOGORI

HPD »Bilogora« iz Bjelovara i ove godine organizira već tradicionalan susret planinara »Proljeće na Biologori«. Pozivamo vas da nam se pridružite na susretu 27. travnja ove godine. U 10 sati počiće se na obilazak kružne staze po Biologori (4 sata, kraća varijanta 2 sata), a od 15 sati će u planinarskom domu »Kamenitovac« nastupiti folklorna skupina iz Velikog Trojstva i Golubići (mali pjevači) iz Bjelovara.

Do Kamenitovca možete doći vozilom i pješice. Autom treba od Bjelovara prema Đurđevcu oko 2 km, pa odmah iza benzinske postaje desno oko 3 km u zavojima. Na križanju gdje glavna cesta skreće lijevo idite sporednom asfaltnom desno, pa poslije 100 m preko pruge i dalje oko 1,5 km do odvojka za dom. Tu desno preko mosta, pa uzbrdo oko 1 km. Tko dolazi pješice, treba poći od kolodvora pored trgovackog suda, starog groblja (Sv. Andrije), preko mosta ravno još oko 1 km, tu desno preko ceste u ulicu Put žrtvama u Lugu. Ondje preko mosta i poslije 100 m lijevo u šumu, pa dalje za markacijama. Pješaci, javite se, dočekat ćemo vas. Informacije se mogu dobiti na telefone 043/245-202 i 043/231-521.

Imre Nagy

DOGAĐANJA U RAVNOJ GORI TIJEKOM 2003. GODINE

Iako je PD »Višnjevica« zadnjih godina društvo s vrlo malim brojem članova, pa je malo ruku za rad i održavanje onoga što smo naslijedili, a to je Ravnogorski planinarski put i planinarska kućica na Javorovoj kosi, ipak nekako uspijevamo ne samo održavati postojeće već i gradimo novo. U zadnje dvije godine napravili smo novo sklonište s drvarnicom pored planinarske kuće »Javorova kosa«, a ove je godine u planu potpuno uređenje izletišta Javorova kosa s novim klupama.

Razvijena je dobra suradnja s Turističkom zajednicom općine Rvana Gora koja zadnjih godina organizira turističke manifestacije od proljeća do jeseni pod

DAN HRVATSKIH PLANINARA NA BAŠKIM OŠTARIJAMA

Ove godine tradicionalni susret hrvatskih planinara održat će se 14. i 15. lipnja na Baškim Oštarijama u organizaciji Hrvatskog planinarskog saveza i PD »Željezničar« iz Gospića. Tim povodom gospički planinari će gostima iz cijele Hrvatske ponuditi zanimljive sadržaje, kako one zabavnog karaktera, tako i planinarske ture za koje će osigurati vodiče. Ako neko društvo želi doći još u petak 13. lipnja, domaćini će osigurati smještaj ili pod šatorima ili u zatvorenim prostorima (planinarske kuće, sportske dvorane). Glavno mjesto okupljanja, smještaja, prehrane i programa, bit će kod hotela »Velebno«. Predviđeno je službeno okupljanje do 10 sati. Natjecanje u nogometu i pikadu bit će od 11 do 13 sati. Od 13 do 14 sati je ručak, a potom planinarska tura starom terezijanskom cestom od Baških Oštarija do Karlobaga, koja će trajati oko tri sata. Od 18 do 20 sati bit će finale nogometnog turnira,

natjecanje u navlačenju konopa i razbijanju lonca. Od 20 do 21 sat večera, a nakon toga paljenje lo-gorske vatre i ples do 24 sata.

U nedjelju 15. lipnja organizatori nude dvije planinarske ture i to nakon ustajanja u pet sati i doručka: 1. tura: Logorište - Sladovača - Piskovita kosica - Rudelić draga na Jadranskoj magistrali (oko 6 h hoda), gdje čeka autobus i vozi do Baških Oštarija na ručak. 2. tura: Logorište - Ljubičko brdo - Medvjedi kuk-Kiza - Stupačinovo - Logorište (također oko 6 h hoda). Nakon ručka slijedi svečano zatvaranje Dana hrvatskih planinara uz prigodan program i podjelu priznanja i zahvalnica.

Prijavljivanje društava s naznakom broja sudio-nika, želja za osiguranu prehranu (dva ručka, doručak i večera za 70 kn) i sudjelovanje u igrama, vrši se na fax: 053/574-065.

Tomislav Čanić

nazivom »Ravnogorski plodovi gorja«. Naše društvo ovom projektu daje veliku podršku i sudjeluje u organizaciji prema mogućnostima. Ove se godine navršava 70. obljetnica organiziranog planinarstva u Ravnoj Gori. Taj će jubilej biti obilježen 17. kolovoza povodom hodočašća na Božji studenac, našeg tradicionalnog druženja na Javorovoj kosi. Tijekom godine, pozivamo vas i na ove akcije: Dani đurdica 31. svibnja i 1. lipnja (obilazak 1. dijela RGPP-a), Dan bazge 22. lipnja (obilazak 2. dijela RGPP-a), Dan borovnica 12. srpnja (branje borovnica i druženje kraj planinarske kuće na Javorovoj kosi). Sve informacije mogu se dobiti u Turističkom uredu Ravna Gora, e-mail: tzo-ravna-gora@ri.hinet.hr, tel. i fax. 051/818-351, mob. 098/260-209.

Blažica Sveticki

ISPRAVKE

U prošlom broju, u tekstu o vraćanju zgrade na Vrbanju pod Orjenom dubrovačkim planinarama, potkrala se pogreška uz imena g. Rastka Barbića i Mirjane Karaman. Njih oboje članovi su HPD »Dubrovnik«, a nisu predsjednici PD »Subra« i PD »Dubrovnik«, kako je pogrešno bilo navedeno. Ispričavamo se ovim vrijednim planinarama, uz najbolje želje da ustraju u svojim akcijama oko doma, a čitatelje molimo da uvaže ovaj ispravak.

U istom broju, pod slikom nadstrešnice na Vinici, pod sliku treba biti potpisana Zoran Medvedović, ko-jemu se također ispričavamo na pogrešci.

Alan Čaplar

Lapis Plus d.o.o.
ZASTUPNIK Pro-juX
ZA RH BiH i SLO

Compact dalekozori

Monokulari

ZOOM dalekozori

Kompas

Panoramski dalekozori

Alu. bat. lampe

BESPLATNI PROSPEKTI 01/4677015
www.lapis-plus.hr

Pogled prema Crikveni u Rožanskim kukovima

TIKKA

light

PostScript Picture
(1_rapetzlwhite.eps)

**DISTRIBUTER ZA HRVATSKU: »HIMALAYA SPORT« d.o.o.
Vrazova 8c, 42000 Varaždin, Tel./fax: 042/313-701
e-mail: himalaya-sport@email.hinet.hr**